

Заклад вищої освіти «Український католицький університет»

Факультет суспільних наук

Кафедра управління та організаційного розвитку

Кваліфікаційна робота

**на тему «Впровадження освітньої програми з проєктного менеджменту
для старшого юнацтва МО «ПЛАСТ – НСОУ»**

Виконала: студентка II курсу, групи СУН22/М
галузі знань: 07 «Управління та адміністрування»
спеціальності 073 «Менеджмент»
освітньо-професійної програми «Управління
неприбутковими організаціями»
Крутова В.О.

Керівник: Щурко У.В., д.е.н.
Рецензент: Матійчук О., к.е.н.

Львів – 2024

Крутова В.О. Впровадження освітньої програми з проєктного менеджменту для старшого юнацтва МО «ПЛАСТ-НСОУ»: Магістерська робота: (073 «Менеджмент») /В. О. Крутова/ Український католицький університет. Кафедра управління та організаційного розвитку; Наук. кер: д.е.н., Щурко У.В. — Львів: УКУ, 2024. — 97 с.

Анотація. У роботі досліджено аспекти проєктної діяльності, розглянуто підходи до управління проєктами та описано досвід громадських організацій із застосування проєктного підходу. Надано загальну характеристику виховної системи МО «ПЛАСТ – НСОУ», зокрема юнацької програми. Розроблено освітню програму та проведено аналіз ефективності навчання із її застосування. Сформовано рекомендації з впровадження освітньої програми у виховну систему організації.

Ключові слова: проєкт, управління проєктами, освітня програма, юнацтво, скаутинг, Пласт, виховна система, громадська активність..

Abstract. The paper explores aspects of project activities, discusses approaches to project management, and describes the experience of non-profit organizations in applying a project approach. An overview of the educational system of the Youth Organization "PLAST – National Scouting Organization of Ukraine" (YO "PLAST – NSOU"), particularly its youth program, is provided. An educational program for senior youth is developed, and an analysis of the effectiveness of teaching with the use of this program is conducted. Recommendations for the implementation of the educational program into the educational system of the organization are formulated.

Key words: project, project management, educational program, youth, scouting, PLAST, educational system, civic activity.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ ТА СКОРОЧЕНЬ.....	4
ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ПРОЄКТАМИ	8
1.1 Сутність поняття “проєкт” та ключові елементи проєктної діяльності ..	8
1.2 Особливості проєктної діяльності у неприбуткових громадських організаціях	21
1.3 Освітні програми з управління проєктами в громадському секторі.....	24
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ВИХОВНОЇ СИСТЕМИ ТА ПРОЄКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МО “ПЛАСТ-НСОУ”	29
2.1 Загальна характеристика діяльності та виховної системи МО “ПЛАСТ – НСОУ”	29
2.2 Аналіз виховної програми УПЮ	36
2.3 Оцінка впровадження проєктної діяльності в рамках виховної програми УПЮ	49
РОЗДІЛ 3. ОСВІТНЯ ПРОГРАМА З УПРАВЛІННЯ ПРОЄКТАМИ ДЛЯ ЮНАЦТВА 14-18 РОКІВ	55
3.1 Розробка освітньої програми: мета, зміст та методи навчання	55
3.2 Апробація освітньої програми з управління проєктами	62
3.3 Рекомендації щодо впровадження освітньої програми у виховну систему УПЮ.....	67
ВИСНОВКИ.....	72
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	75
ДОДАТКИ	80

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ ТА СКОРОЧЕНЬ

МО “ПЛАСТ – НСОУ” — Молодіжна організація “Пласт – Національна скаутська організація України”

РМІ — Project management institute (Інститут управління проєктами)

РМВОК — a Guide to the Project Management Body of Knowledge (Довідник з управління проєктами)

НГО — неприбуткова громадська організація

ГО — Громадська організація

УПЮ — улад пластунів юнаків

КБ УПЮ — Крайова булава уладу пластунів юнаків

МРСК — мала рада Скобиного кругу – збір членів організації для вирішення питань виховного процесу в УПЮ в крайових організаціях

КПС - Крайова Пластова Старшина

КУПО — Конференції Українських Пластових Організацій

ВСТУП

Сьогодні наша країна переживає надважкі часи, але згуртованість та єдність українців в перші дні повномасштабного вторгнення вражала. Чимало українців долучилися до волонтерської діяльності, хтось вперше у своєму житті. Важко наразі робити прогнози, що очікує Україну в майбутньому, але вже зрозуміло, що шлях відновлення та розвитку країни не буде легким. За даними опитування (“Вплив війни на молодь в Україні”, CEDOS, 2023): переважна більшість молоді (72%) вважають, що вони готові долучатися до процесу відновлення у своїй громаді. Та при цьому лише 1% відповіли, що вже це роблять [51 с. 6]. Однією з основних причин, що впливає на низький рівень участі молоді у соціальних, політичних, культурних та інших аспектах діяльності, полягає у відсутності знань, навичок та засобів на реалізацію соціально корисних проєктів.

Актуальність теми. Швидкі технологічні та соціокультурні зміни формують нові виклики суспільства, до яких ми маємо щоразу адаптуватися. Управління проєктами в цьому контексті стає важливим інструментом для досягнення значущих соціальних змін. Для кращих результатів будь-якої діяльності необхідно володіти відповідними компетенціями. Тому таким важливим є навчання базовим навичкам управлінню проєктами. Враховуючи що проєктна діяльність у громадському секторі має свої особливості, постає необхідність створення освітньої програми, яка враховуватиме специфіку організації.

Метою дослідження є створення та апробація освітньої програми з управління проєктами для старшого юнацтва МО “ПЛАСТ – НСОУ”. Досягнення поставленої мети передбачає такі завдання:

- описати сутність проєктної діяльності;
- розглянути підходи до управління проєктами;
- визначити особливості впровадження проєктної діяльності у громадських організаціях;

- ознайомитися з практикою застосування освітніх програм в громадському секторі;
- ознайомитися зі статутом, метою, місією, візією та основними напрямками роботи Пласту;
- описати загальну характеристику виховної системи в НСОУ "ПЛАСТ";
- оцінити впровадження проєктної діяльності у виховній програмі УПЮ;
- визначити потреби пластунів у процесі проходження юнацької програми, зокрема в освітній програмі з управління проєктами;
- розробити освітню програму з управління проєктами для старшого юнацтва згідно з потребами організації;
- апробувати освітню програму через проведення вишколу;
- зробити аналіз ефективності навчання;
- сформулювати рекомендації щодо впровадження освітньої програми у виховну систему УПЮ.

Об'єктом дослідження є робота виховного напрямку МО "Пласт – Національна скаутська організація України" та вплив його діяльності на реалізацію місії організації.

Предметом дослідження є впровадження освітньої програми з управління проєктами для старшого юнацтва у виховну систему організації.

Методи дослідження. Застосовувалися у роботі як загальні, так і спеціальні методи дослідження. Серед загальних: синтез, узагальнення та структурний аналіз – при вивченні теоретичних понять, опису досвіду інших організацій та кращих практик. Крім того, було використано методи: спостереження, аналіз, опитування та інтерв'ю. Використовувалися статистичні дані для розуміння поточної ситуації.

Практична цінність роботи. Розроблена освітня програма може стати помічним інструментом як для пластових виховників та управлінців, так і для представників інші громадських організацій, діяльність яких спрямована на розвиток молоді чи такі, що займаються проєктною діяльністю.

Обсяг та структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (51 найменування) і 7 додатків. Загальний обсяг складає 97 сторінок, з них основний текст — 70 сторінок.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ПРОЄКТАМИ

1.1 Сутність поняття “проєкт” та ключові елементи проєктної діяльності

Всі сфери нашого життя пронизані проєктною діяльністю. Люди втілювали проєкти ще до того, як слово “проєкт” стало загальноживаним: будівництво домів, приготування страв, створення вакцин тощо. Але управління проєктами, як галузь менеджменту, розглядається лише кілька останніх десятиліть, і сьогодні вже є невід’ємною її частиною. За великим рахунком, не усвідомлюючи того, ми працюємо із проєктами щоденно. І наскільки стала б ефективною робота над проєктами, якби люди розуміли сутність цього процесу, грамотно використовували інструменти та підходили до управління проєктами. Важливим є розібратися, що таке проєкт, з чого він складається та яким має бути процес управління для отримання найкращого результату. Розглянемо декілька визначень поняття “проєкт”.

У словники термінів з управління проєктами PMI (Project Management Institute) пише, що проєкт – це “тимчасова діяльність, спрямована на створення унікального продукту, послуги або результату” [1, с.15].

Більш ширше визначення можна знайти у навчальному посібнику з управління проєктами для підготовки магістрів зі спеціальності «Менеджмент», створеному викладачами Київського політехнічного інституту імені Ігоря Сікорського, можна знайти наступне визначення: “Проєкт — це сукупність цілеспрямованих, послідовно орієнтованих у часі, одноразових, комплексних і нерегулярно повторюваних дій (заходів або робіт), орієнтованих на досягнення кінцевого результату в умовах обмеженості ресурсів і заданості термінів їх початку і завершення” [2, с.29].

Професор кафедри стратегії підприємств Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана Людмила Батенко дає визначення: “...проєкт — це діяльність, за якої матеріальні, фінансові та

людські ресурси організовано новаторським шляхом для виконання унікальної роботи при обмеженні у часі та витратах, щоб досягти позитивних змін, визначених кількісними та якісними параметрами” [3, с.10].

Автори книги "Керування проектами для «неофіційних» проект-менеджерів" запропонували термін “неофіційний” проект-менеджер” для людей, які переважно більшість свого робочого часу займаються проектами, але жодного дня не навчалися управляти проектами. Разом із тим стверджують, що керування проектами це робота 21 століття, і це говорить про те, що сьогодні кожен є проектним менеджером. І на їх думку: “Проект — це тимчасове підприємство, призначене для створення унікальних продуктів, надання послуг або отримання ексклюзивних результатів” [4, с.13].

Діна Волинець у своїй книзі “CURLY менеджмент: як управляти проектами, не зраджуючи себе” пропонує таке формулювання: “... проект — це обмежена в часі, ресурсах та вимогах до якості сукупність процесів, спрямована на досягнення унікальних цілей та завдань або для створення нової цінності (продукту чи послуги)” [5, с.29].

У своєму посібнику з управління проектами Джефф Девідсон виділяє в проектах 4 основних елементи: “...проекти можна розглядати як такі, що мають чотири основні елементи: конкретний часовий проміжок, організований підхід до взаємозалежних подій, бажаний результат і унікальні характеристики” [6, с.8].

Ніколас Зінке у своїй книзі, де описує як стати ефективним керівником проектів за 50 хвилин, пропонує доволі повне визначення: “Проект - це комплекс заходів (або завдань), що здійснюються для досягнення поставлених цілей, у встановлені строки, з використанням визначених людських, матеріальних та фінансових ресурсів” [7, с.8].

“Проекти спрямовані на створення унікального продукту чи послуги, які раніше не вироблялися. Вони мають обмежений термін і носять тимчасовий характер” — дала таке визначення проектам авторка бестселерів Кім Хелдман [8, с.11].

Професор Індійського інституту планування та менеджменту Кханна Р. пише: "...проект має визначену мету. Має точний початок та точний кінець. Вимагає ресурсів та координації. Це тимчасова та унікальна діяльність, яка створює продукт, послугу чи результат" [9, с.5].

Association for Project Management (APM) дає визначення: "Проект - це унікальне підприємство, що складається з набору процесів та дій, спрямованих на досягнення конкретної мети за обмежених час та ресурси" [10, с.20].

Кожне із вище наведених тлумачень "проєкту" визначає, як один з ключових елементів цього поняття, важливість наявності часових рамок. В той самий час більшість говорить про результат, який має бути унікальним, мати певну новаторську складову. Не можна також забувати про ресурси, які в часі проєктної діяльності, потребують грамотного управління, бо вони є в обмеженій кількості. Таким чином можна зробити висновок, що проєкт – це діяльність, яка має наступні обов'язкові складові: ресурси, час, результат (важлива також його унікальність).

Ці компоненти проєкту формують Трикутник проєктного менеджменту (або ще його називають: Золотий трикутник проєкту чи Трикутник обмежень проєкту). Золотий трикутник проєкту зображають по-різному. Хтось це бачить як співзалежність вершин, інші це демонструють як співзалежність сторін. Різні компоненти ставлять в основу чи на вершину трикутника. Наприклад, як зазначено на рис. 1.1, Діна Волинець ставить час в основу трикутника й описує складові: гроші, обсяг, час та якість.

Але, на мою думку, некоректно зазначати гроші, як один з ключових складників проєкту. Гроші можуть бути лише частиною можливих ресурсів проєкту, що формують його вартість. Тож доречніше використовувати "ресурси" чи "вартість".

За РМВОК до обмежень проєкту входять:

- обсяг/зміст (Scope),
- якість (Quality),
- час/розклад (Schedule),

- бюджет (Budget),
- ресурси (Resources),
- ризики (Risks).

Рис. 1.1 Трикутник проєктного менеджменту

Джерело: [5, с. 35]

Для зручності визначення обмежень було виділено з поміж інших ресурсів бюджет, але у загальному значенні це все ж визначає вартість проєкту. В той час коли важливим, хоч і фоновим елементом є якість, не варто забувати про ще один умовно фоновий елемент — ризики. Таку співзалежність складових можна побачити на рис. 1.2, де зміст поставлено на вершину, а опорами є вартість (що складається з усіх необхідних ресурсів) та час.

Рис. 1.2 Трикутник проєктного менеджменту

Джерело: розроблено автором за [11, с. 6]

Трикутник символізує баланс складових, так що зміна одного елементу з великою ймовірністю призведе до зміни іншого. Наприклад, при порушенні дедлайнів (часових обмежень) з'являються додаткові витрати, що призводить до внесення змін до бюджету. Тобто виконання того ж обсягу робіт через зменшення часу потребуватиме більших ресурсів. В іншому випадку, при відсутності можливості збільшення бюджету, виконання запланованих робіт за менший час призведе до втрати якості [11, с. 6].

На основі концепції Трикутника проєктного менеджменту Джозеф Хігні запропонував формулу, за допомогою якої зображує зв'язок між ключовими компонентами проєкту (називає їх параметрами):

$$B = f(x)(Z, T, Z),$$

де результат (P), вартість (B), термін (T) та зміст (Z).

Таким чином вартість проєкту визначається функцією результатів, термінів та змісту. Графічно Джозеф Хігні це зобразив трикутником, як на рис. 1.3, де зміст є площею, а результати, терміни, вартість — сторони [12, с. 23].

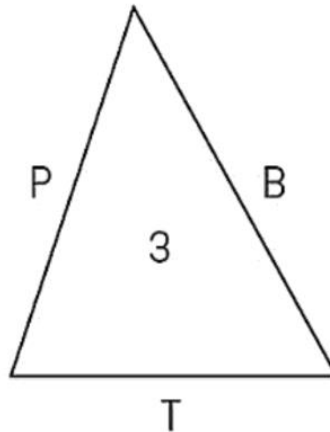

Рис. 1.3 Трикутник проєктного менеджменту

Джерело: [12, с. 24]

За допомогою формули та законів геометрії можна вирахувати невідому змінну маючи дані інших параметрів. Так, коли замовник (чи спонсор) проєкту ставить обмеження в бюджеті та часі, то проєктний менеджер може вирахувати та запропонувати зміст згідно з висунутими умовам. Чи коли є визначеними зміст та час, то можливо визначити вартість результатів. І так, ця формула допомагає зрозуміти реальні можливості відповідно до наявних обмежень.

Згідно з законом Мерфі існує більша ймовірність, що щось піде не за планом, ніж те, що все пройде ідеально [12, с. 25]. Тому в плані управління проектом важливо враховувати ризики й використовувати ітераційний підхід, для його уточнення та покращення на різних стадіях життєвого циклу проекту. Це дозволяє вносити зміни відповідно до нових обставин і покращувати та деталізувати план.

Та перед тим як говорити про планування варто розібратися, що таке є управління проектом — це застосування знань, умінь, навичок, інструментів та технік до проектних дій відповідно до вимог проекту. Управління проектом здійснюється за допомогою проектних процесів, які поділяються на п'ять груп:

- ініціація;
- планування;
- виконання;
- моніторинг та контроль;
- закриття.

На етапі ініціації зароджується ідея проекту, визначається проблема на вирішення якої буде спрямована подальша діяльність та формується мета (на виході цього етапу має бути підписаний Статут проекту); під час планування розробляється детальний план, розписують активності, дедлайни та обов'язки; далі йде втілення проекту; моніторинг та контроль передбачає збір та оцінку даних отриманих у попередніх та наступних етапах проекту; закриття є завершальним етапом, на якому відбувається оформлення документації, підбивання підсумків [5, с. 32]. Варто зазначити, що послідовність цих груп процесів не є лінійною.

До прикладу моніторинг та контроль відбувається паралельно з іншими процесами, і є умовно фоновою групою процесів для інших чотирьох. В той час, групи процесів планування та реалізації можуть повторюватися, тобто на етапі реалізації проекту при порушенні плану реалізації чи отриманні нових даних виникає потреба внесення зміни в першочерговий план для покращення

процесу управління. Це і є ітеративність, про яку зазначалося вище. В РМВОК це зображено як на рис. 1.4

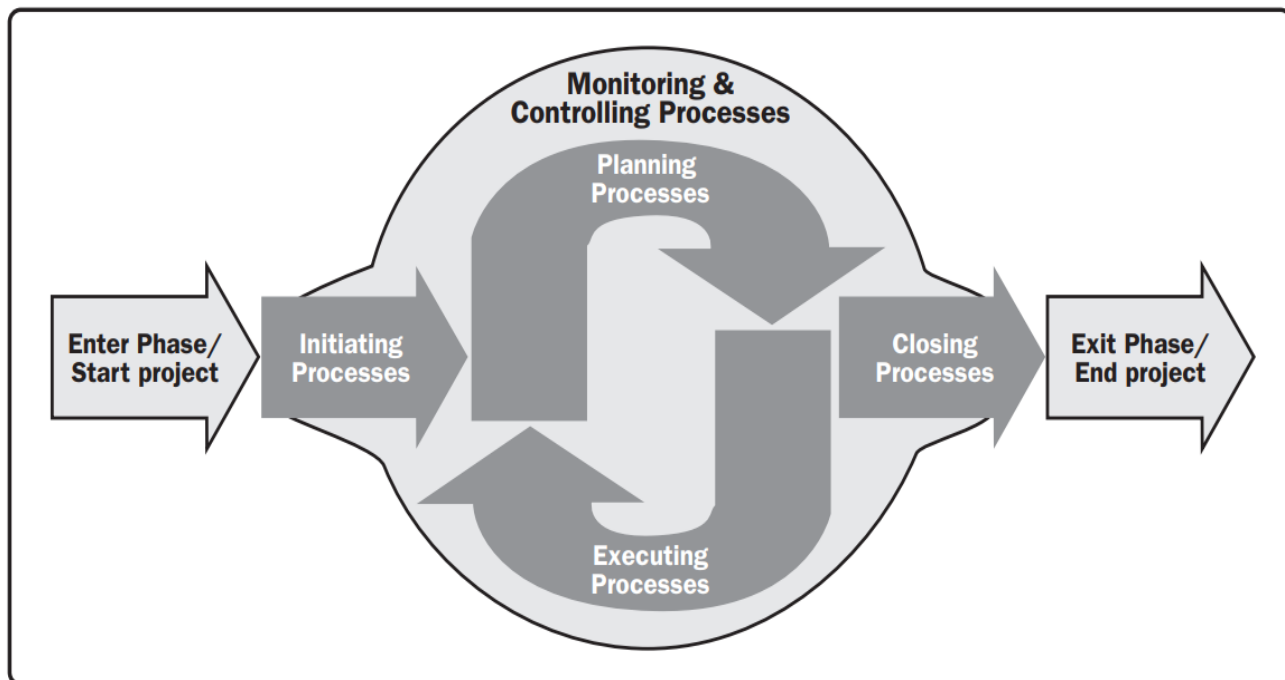

Рис. 1.4 Групи процесів управління проектами

Джерело: [11, с. 50]

У РМВОК також можна знайти зображення, що демонструє яким чином взаємодіють групи процесів і де відбувається їх накладення впродовж проекту. На рис. 1.5 можна бачити, що ініціація на етапі реалізації проекту починає перетворюватися на завершення (закриття).

Як вже неодноразово було зазначено, що моніторинг та контроль триває впродовж усього проекту і це можна побачити й на рис. 1.5, пік цього етапу припадає на реалізацію проекту. Щодо планування, то найактивніша фаза звісно до початку реалізації проекту, але в той самий час немає стрімкого спаду після старту активної фази групи процесів виконання, бо планування продовжується у вигляді внесення корективів і уточнень з метою покращення проекту до його завершення. Щодо групи процесів виконання, то варто розуміти, що це не точка на шляху, а процес, що триває вже з етапу планування, через підготовчі дії. Таким чином накладання процесів це цілком нормальне явище, яке варто враховувати управлінцям впродовж усієї проектної діяльності.

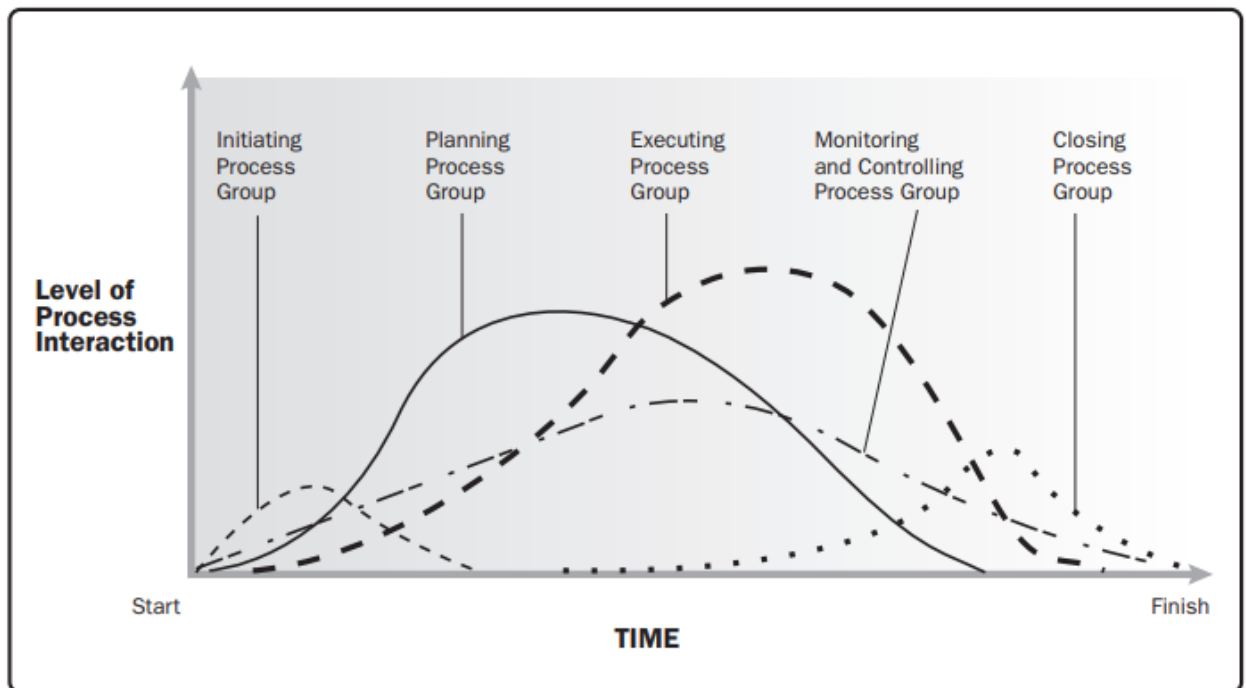

Рис. 1.5 Взаємодія груп процесів у проєкті

Джерело: [11, с. 51]

Розглянемо які саме процеси входять до кожної з груп:

1. Група процесів ініціації (Initiating Process Group) — зазвичай визначає обсяг, цілі та стейкхолдерів проєкту. Також на цьому етапі можуть прописувати попередні терміни та необхідні ресурси для розрахунку вартості проєкту. До групи процесів ініціації входять такі процеси:
 - визначення зацікавлених сторін (стейкхолдерів);
 - розробка Статуту проєкту.
2. Група процесів планування (Planning Process Group) — входять процеси, що спрямовані на розробку плану проєкту, який включає задачі, бюджет, календарний план та інших складові управління проєктом. До цієї групи входить найбільша кількість процесів:
 - розробка плану управління проєктом;
 - планування управління змістом; збір вимог;
 - визначення обсягу;
 - створення ієрархічної структури робіт (ICP);
 - планування управління розкладом;
 - визначення активностей;

- визначення послідовності активностей;
- оцінка ресурсів активностей;
- оцінка термінів активностей;
- розробка розкладу
- планування управління вартістю;
- оцінка вартості;
- визначення бюджету;
- планування управління якістю;
- планування управління людським ресурсом;
- планування управління комунікаціями;
- планування управління ризиками;
- ідентифікація ризиків;
- якісний аналіз ризиків;
- кількісний аналіз ризиків;
- планування реагування на ризики;
- планування управління закупками;
- планування управління зацікавленими особами.

3. Група процесів виконання (Executing Process Group) — охоплює процеси спрямовані на для виконання розробленого плану управління проектом, та об'єднує координацію команди, виконання завдань, використання ресурсів з метою досягнення поставленої мети проекту. Включає такі процеси:

- керівництво та управління виконанням проекту
- забезпечення якості проекту;
- набір команди проекту;
- розвиток команди проекту;
- управління командою проекту;
- управління комунікаціями;
- проведення закупів;
- управління залучення зацікавлених сторін.

4. Група процесів моніторингу та контролю (Monitoring and Controlling Process Group) — це процеси спрямовані на оцінювання перебігу та успішності проєкту, відстеження слідування плану і за потреби внесення змін для успіху проєкту. Група процесів моніторингу й управління включає:

- моніторинг та управління роботами проєкту;
- інтегрований контроль змін;
- підтвердження змісту;
- контроль змісту; контроль розкладу;
- контроль вартості;
- контроль якості;
- контроль комунікацій;
- контроль ризиків;
- контроль закупів;
- контроль залучення зацікавлених сторін.

Група процесів закриття (Closing Process Group) — процеси спрямовані на завершення проєкту. Через підсумовування, рефлексію, звільнення ресурсів, подяки та звітність. Реалізується через такі процеси:

- закриття проєкту;
- закриття закупок (контрактів).

Всі ці процеси формують 10 галузей знань: управління інтеграцією, управління змістом, управління термінами, управління вартістю, управління якістю, управління людським ресурсом, управління комунікаціями, управління ризиками, управління закупками, управління зацікавленими сторонами [11, с. 53-103].

Проєктна галузь розвивається, тому відповідно до потреб і оновлюються стандарти з управління проєктами. У 2021 році вийшла 7-ма редакція РМВОК, яка відрізняється від попередніх, адже в її основу покладено не процеси, а принципи, яких має притримуватися управлінець проєкту для формування

цінностей. Але варто зазначити, що це не означає, що треба взагалі відмовлятися від організації проєктів через процеси.

У рис 1.6 розглянуто 12 принципів, яким має слідувати управлінець проєкту.

Принципи управління проєктами			
Бути старанним, шанобливим та турботливим розпорядником	Створювати команді проєкту середовище для співпраці	Ефективно залучати стейкхолдерів	Зосереджуватись на цінності
Розпізнавати, оцінювати та реагувати на системні взаємодії	Демонструвати лідерську поведінку	Припасовувати залежно від контексту	Вбудовувати якість у процеси та доробки
Долати складність	Оптимізувати реагування на ризики	Обирати адаптивність та стійкість	Уможлилювати зміни для досягнення передбаченого майбутнього стану

Рис. 1.6 Принципи управління проєктами

Джерело: [13, с. 5]

Таким чином визначено основні принципи успішного проєкту: відповідальний керівник, командна робота, робота із зацікавленими сторонами, формування цінностей, комплексне сприйняття, лідерство, гнучкість, якість, управління складністю, управління ризиками, стійкість, управління змінами. Своєю чергою 10 галузей знань було замінено на вісім сфер виконання проєкту, як показано на рис. 1.7

Рис. 1.7 Сфери виконання проєктів

Джерело: [13, с. 5]

Не дивлячись на подібність принципів та сфер виконання проєктів вони мають різні цілі. Принципи дають вказівки щодо поведінки залучених до управління проєктом осіб, що впливає на сфери виконання проєктів для досягнення необхідного результату.

Цілком вірогідно, що за кілька років вийде нова редакція, де будуть внесені зміни до підходів управління проєктами. Бо світ швидко змінюється, стрімко розвиваються технології, і так виникають нові виклики, потреби й підходи. Стандартизацією проєктної діяльності, відстежування та внесенням змін відповідно до актуальних потреб, займається ряд міжнародних асоціацій та організацій. Розглянемо кілька основних стандартів. РМІ (Project Management Institute) і IPMA (International Project Management Association) обидва було засновано у 60-х роках минулого століття, РМІ в Америці, а IPMA у Швейцарії. IPMA сформувала стандарт ICB (Individual Competence Baseline), що з 1999 року стало основою для сертифікації спеціалістів з управління проєктами. РМІ розробив і активно просуває відомий стандарт з управління проєктами The Guide to the Project Management Body of Knowledge (PMBOK Guide), де описано весь світовий досвід з реалізації проєктів. Саме тут зібрано та систематизовано знання і техніки та оформлено їх у вигляді стандартів. Ще одним відомим є стандарт PRINCE2 (PRojects In Controlled Environments). Він немає суттєвих відмінностей від PMBOK Guide, та саме він переважно використовується в країнах Британської Співдружності. Ці стандарти орієнтовані на формування бази знань, формування і розвитку методики, навчання та сертифікацію фахівців у галузі управління проєктами.

Україна, на думку Наталії Багашової, за ступенем розвитку проєктів перебуває на рівні США початку 1970-х років. Тобто проєкти існують, але їх якість та успішність не відповідає потребам та викликам часу. На її думку, причинами такого повільного розвитку проєктної галузі в Україні є:

- молодість українського бізнесу;

- нестачу кваліфікованих кадрів;
- достатній рівень освіти керівників;
- не ефективність організаційних і керуючих структур підприємств;
- високий маржинальний прибуток, який одержувався компаніями в докризові роки, що не сприяло пошуку ефективних інструментів управління.

Для вирішення проблеми нерозвиненість в Україні галузі управління проектами Багашова пропонує:

- підвищення рівня кваліфікації проектних менеджерів;
- формування у керівників (топменеджменту) розуміння необхідності навичок управління проектами;
- покращення організаційних структур в компаніях.

Такі думки щодо розвитку галузі управління проектами в Україні Наталія Багашова висловила у 2015 році [14]. На мою думку, від того часу рівень проектного менеджменту в країні значно підвищився. У 2022 році PMI Ukraine Chapter (офіційне представництво PMI в Україні) та КНТЕУ (Київський національний торговельно-економічний університет) підписали Меморандум про співпрацю, що надає доступ молоді до міжнародної освіти та сучасних технологій [15, с. 20]. PMI Ukraine Chapter сприяє професійному розвитку проектних менеджерів, об'єднують експертів в управлінні проектами та створюють майданчики для обміну досвідом, працюють над підвищенням рівня експертизи проектного менеджменту в Україні [16]. Існує ряд інших організацій, які так само займаються розвитком галузі проектного менеджменту в Україні серед яких: РМВ (Бюро проектного менеджменту), РМВРО, Українське відділення Міжнародного інституту бізнес-аналізу (ІІВА®), TenStep, ІН-СТАР та інші.

PMI підтримали Україну, через посилення військової агресії на території країни 2022 року, та прийняли рішення щодо сприяння розвитку проектного менеджменту в Україні. Одним з кроків у цьому напрямку було викладення у вільний доступ РМВОК останньої редакції українською мовою [15, с. 5].

Тепер, коли українці мають підтримку зі сторони міжнародних організацій та провідних фахівців з управління проєктами, важливо не тільки отримувати базові знання, а постійно розвиватися та вдосконалювати свої навички, які можуть стати в пригоді як в професійному, так і громадському житті, і сприятимуть відновленню та розвитку України.

1.2 Особливості проєктної діяльності у неприбуткових громадських організаціях

У ХХ ст. слово “управління” чи “менеджмент” асоціювалося переважно з бізнесом, і важко було співвіднести його із неприбутковими організаціями. Хоча громадські організації (ГО) так само потребують налагодження процесів та управління, та мало що було розроблено спеціально для ГО, переважно це запозичені методики та адаптовані під особливості громадського сектору. В тому числі й метод проєктів було розроблено та впроваджено у бізнес-структурах для становлення процесу виробництва нових товарів. Та якщо говорити про громадські організації, то їх продуктом є ні взуття, ні шоколад, ні інші можливі речі. Пітер Друкер вважає, що продуктом НГО є змінена людина: вилікуваний пацієнт, навчена дитина чи свідомий громадянин, та називає неприбуткові організації — агентами змін [17]. Частково погоджуюся із цією думкою, та вважаю, що варто розширити перелік “продуктів” принаймні додавши такі категорії як тварини та екологія, якими сьогодні опікуються чимало організацій.

Люди, які розуміються в управлінні проєктами й бажають використати свій досвід для роботи в неприбуткових організаціях, можуть поставати перед труднощами застосування проєктного методу в НГО. Наприклад, організації, які фінансуються грантами, не можуть внести до бюджету роботи, які було зроблено до запуску проєкту, адже ініціація та планування відбуваються до того, як буде подана заявка на отримання гранту, який може надалі фінансувати проєкт. Хоча переважна більшість грантів фактично описуються

термінами управління проєктами, де вимагають: прописати мету, сформувані цілі, задачі, розробити план, вказати часові обмеження та ресурсні потреби.

Крім того, фінансування грантами, може стати певною мірою перешкодою для досягнення організацією своїх стратегічних цілей, бо гранти переважно спрямовані на конкретні цілі, які частково можуть не збігатися з цілями НГО, що позбавляє організацію гнучкості під час використання ресурсів отриманих з гранту. Тому Жанетт Кабаніс-Бревін просування організації до втілення своїх цілей порівнює з вітрильником, що пливе проти вітру: він має рухатися зигзагом відповідно до того, як останній грант змушує його підлаштовувати роботу під свої цілі [18].

При впровадженні проєктного підходу в НГО необхідно також враховувати особливості та певні обмеження громадських організацій.

Чотири типові перешкоди для некомерційних проєктів описав Тревор Стасік:

1. Обмежені ресурси. Від багатьох організацій вимагається обмеження суми на поточні витрати та налагодження внутрішніх процесів, в той час, як більшість коштів потрібно витратити безпосередньо на місію.
2. Обмежене лідерство. Перешкодою для успішного перебігу проєкту можуть стати рамки встановлені спонсорами (чи грантодавцями, чи іншими стейкхолдерами). Важливо мати людину, яка є авторитетною та компетентною приймати важливі рішення, аби не сповільнився перебіг проєкту.
3. Волонтери. Команди НГО частково або повністю можуть складатися з волонтерів. І підхід до управління такою командою відрізняється, наприклад від команди працівників в бізнес-структурах. Щоб зберегти залученість необхідно використовувати першу причину, чому люди є волонтерами: місію організації. А тиск з боку керівників проєктів може лише демотивувати волонтерів.

4. Відсутність/нестача досвіду. Коли громадська організація немає достатнього досвіду у сфері управління проектами, тож і не розуміє цінності проектного методу організації роботи. Це може ускладнити підтримку і залучення команд та спонсорів. Це можна змінити, зробивши управління проектами частиною корпоративної культури організації [19].

Попри особливості та виклики громадського сектору, варто пам'ятати, що реалізація проєктів не є самоціллю, а має бути спрямована на втілення місії організації, і в такому випадку проєктний підхід є помічним інструментом. Громадські організації мають формувати свою програму як серію проєктів, в яких взято за основу стратегічне спрямування ГО. І надалі варто шукати фінансування для конкретних проєктів, щоб рухатися до визначеної мети, а не підлаштовувати свою діяльність під умови гранту чи збирати пожертви на “фінансування доброго діла”.

Таким чином все має підпорядковуватися місії. Відповідно до стратегії визначаються напрями діяльності організації, а робота в межах визначених напрямів буде найкраще реалізована через проєкти, як показано на рис. 1.8

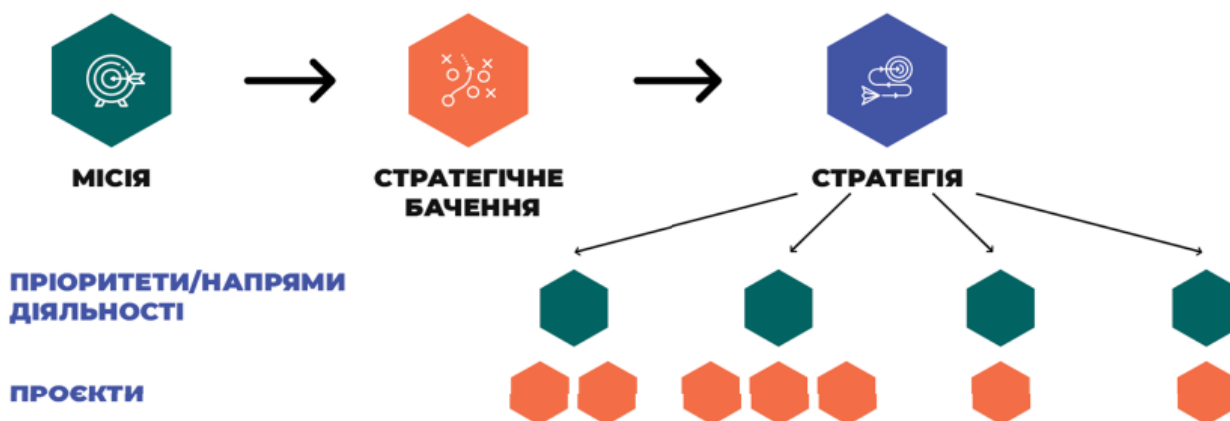

Рис. 1.8 Інтеграція стратегічного і проєктного підходів

Джерело: [20, с. 29]

Слідуючи орієнтирам руху (місії) організації для розуміння правильного вектора діяльності, критерієм ефективної НГО має бути сталий розвиток. Діяльність реалізовану через проєктний підхід може підсилити організаційну

спроможність. Розглянемо рис. 1.9, модель “Трьох кіл”, де зображені взаємопов’язані вимоги: організація, діяльність і відносини.

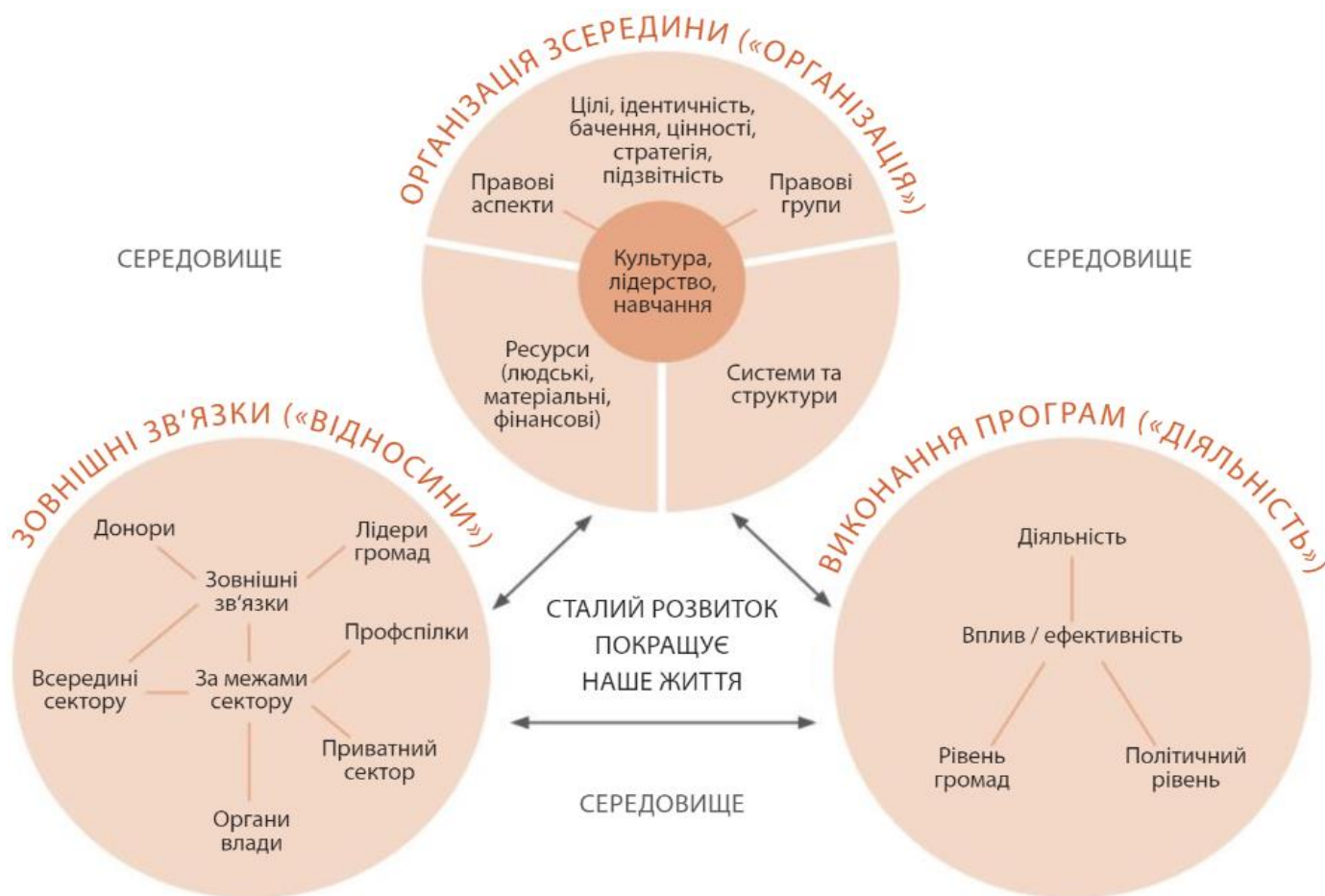

Рис. 1.9 Модель “Трьох кіл”

Джерело: [21, с. 8]

Ці кола мають бути в балансі. Адже проблеми одного кола, можуть бути викликані причинами іншого кола чи стати наслідками для третього, що свідчитиме про необхідність внесення змін у відповідних структурах і процесах. Це так сказати три кити, на яких тримається ефективна діяльність організації. Для підтримки цього балансу є доречним використання проектного підходу задля управління процесами в середині кожного з кіл.

1.3 Освітні програми з управління проєктами в громадському секторі

Коли ми купуємо якусь нову техніку до неї завжди йде інструкція по експлуатації, де детально описуються правила використання. Але якщо продукт є інноваційним та багатофункціональним, то самої інструкції може

бути замало. З метою просування своєї продукції компанії розробляють та проводять навчання: відео уроки, тренінги. Наприклад, Microsoft пропонує власну платформу Microsoft Learn з онлайн-ресурсами для вивчення продуктів та технологій, пов'язаних зі своєю екосистемою. Сертифікаційний курс Google IT Support Professional Certificate, розроблений Google спільно з Coursera, призначений для навчання технічної підтримки продуктів Google.

Громадські організації також активно займаються розробкою та впровадженням освітніх програм для зовнішніх користувачів з метою популяризації своїх продуктів та для своїх членів з метою підвищення кваліфікації. Освітні програми для внутрішньої аудиторії зазвичай включають навчання навичкам лідерства, розвиток професійних навичок, навчання специфічним знанням та інші елементи. Наприклад, Rotary International надає різноманітні освітні програми для своїх членів, включаючи тренінги з лідерства, підготовку до проєктів та інші навчальні ініціативи, а РМІ має власну систему сертифікації та навчання для фахівців у сфері управління проєктами, ГО "Спілка Журналістів Києва" проводить навчальні семінари та тренінги для своїх членів у сфері журналістики та медіа, ГО "Інститут Громадської Ініціативи" зосереджується на навчанні, через організацію тренінгів та семінарів як для представників своєї організації, так і для зовнішньої аудиторії, задля розвитку громадянської активності, ГО "Спілка Підприємців України" організовує тренінги та курси для підприємців та підприємницьких спільнот, що входять до складу організації.

Освітні програми різного спрямування можуть бути як акредитовані, так і поширені у сфері неформальної освіти. В статті 1 Закону України «Про освіту» можна знайти визначення: “Освітня програма – єдиний комплекс освітніх компонентів (предметів вивчення, дисциплін, індивідуальних завдань, контрольних заходів тощо), спланованих і організованих для досягнення визначених результатів навчання” [22].

Освітні програми можуть створюватися на основі стандартів або типових освітніх програм, затверджених державними органами. Втім, за відсутності

таких стандартизованих документів програми розробляються самими постачальниками освітніх послуг на правах автономії [23, с. 47]. Так серед акредитованих освітніх програм з управління проектами в Україні можна знайти:

- освітня програма “Менеджмент проектів і консалтинг” в КНЕУ (Київський національний економічний університет Вадима Гетьмана);
- освітня програма “Управління проектами в галузі інформаційних технологій” в ХНУРЕ (Харківський національний університет радіоелектроніки);
- освітня програма “Управління проектами” в ПДТУ (Приазовський державний технічний університет);
- освітня програма “Управління проектами” в Національному університеті “Запорізька політехніка”;
- освітня програма “Управління ІТ проектами” в Національний університет “Львівська політехніка”;
- освітня програма “Управління проектами” Волинський національний університет імені Лесі Українки.

І це для прикладу наведено лише частку акредитованих освітніх програм в Україні з управління проектами. Своєю чергою сфера неформальної освіти також пропонує широкий спектр програм з даної тематики, з частиною яких можна ознайомитися в табл. 1.1, де представлено платформи та організації, що впроваджують освітні програми через онлайн-курси.

Таблиця 1.1

Освітні програми з управління проектами у неформальній освіті

Платформа	Назва курсу
Prometheus	Основи проектного менеджменту
БУМ	Від ідеї до змін: проектний менеджмент для соціальних ініціатив
Академія PwC	Управління проектами (за стандартом PMI)

Освітній хаб Києва	Проектний менеджмент (управління проектами)
Lab4	Проджект-менеджер в ІТ

Джерело: складено автором за [24,25,26,27,28]

Чимало таких курсів є у безплатному доступі, що сприяє розвитку та професійному зростанню громадянського суспільства.

Громадський сектор об'єднує людей різних професій, з різних сфер діяльності, які мають певний досвід та навичками, але не завжди їх знання відповідають потребам організації, через що виникає потреба постійного навчання з урахуванням специфіки діяльності ГО. До прикладу, Пласт – організація, що займається вихованням дітей та молоді – залучає в тому числі і волонтерів без педагогічної освіти. Ще одним прикладом є БУР, що займається відновленням будинків, ремонтними роботами, мають у своїх рядах волонтерів, у яких відсутні спеціальні знання у сфері будівництва. Тож перед тим як волонтери розпочинають свою діяльність в організації, вони проходять відповідне навчання. Для цього НГО і створюють програми власної розробки, які враховують їх специфіку діяльності, і є частиною неформальної освіти.

Неформальну освіту розуміють як нестандартизовані освітні програми, по закінченню яких не виникає жодних правових наслідків, як, наприклад, права займатися оплачуваною професійною діяльністю або вступати до закладів освіти. Основною ознакою неформальної освіти є відсутність єдиних, хоча б частково стандартизованих вимог до результатів навчальної діяльності [23, с. 53]. І одним з основних постачальників неформальної освіти можна вважати громадські об'єднання, де в часі навчання формуються не лише професійні компетентності, але розвиваються м'які навички: комунікабельність, вміння працювати в команді, громадянська позиція, соціальна активність.

Підсумовуючи викладений матеріал у розділі можна зробити висновки, що сфера управління проектами стає дедалі популярнішою, а наше життя пронизано проектною діяльністю. Існують стандарти, за якими розроблено

систему організації проєктної діяльності, і ці стандарти періодично переглядаються, завдяки чому оновлюються підходи відповідно до потреб часу та еволюції суспільства. Наразі навчанням у напрямку управління проєктами займаються як профільні організації, так і представники закладів професійної, фахової передвищої та вищої освіти, комунальні заклади, центри підвищення кваліфікації та громадські об'єднання. Навчання переважно реалізовується через спеціально розроблені освітні програми для різних аудиторій. Для підвищення рівня кваліфікації своїх членів, громадські об'єднання використовують освітні програми інших організацій і самостійно формують для себе навчальні програми, які б враховували специфіку саме їх діяльності.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ВИХОВНОЇ СИСТЕМИ ТА ПРОЄКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МО “ПЛАСТ-НСОУ”

2.1 Загальна характеристика діяльності та виховної системи МО “ПЛАСТ – НСОУ”

Пласт – український скаутинг – організація, якій понад 100 років і на сьогодні налічує понад 12 тис. членів в Україні та за її межами. В основі діяльності Пласту лежать ідеї світового скаутського руху, основоположником якого є Бейден-Поуелл оф Гілвелл Роберт. Метою Пласту є виховання української молоді на свідомих, відповідальних і повновартісних громадян місцевої, національної та світової спільнот, провідників суспільства на ідейних засадах Пласту та засадах християнської моралі.

Ідейні основи Пласту закріплені в пластовій присязі, яку складає кожен член організації виконавши низку вимог. Пластова присяга – це є обіцянка, що базується на Трьох головних обов'язках пластуна: бути вірним Богові та Україні; допомагати іншим; слухатись пластового проводу і жити за пластовим законом. Це є основою, на яку спирається кожен пластун у своєму житті. І третьою складовою ідейних засад Пласту, що також зафіксовано в Статуті організації, є Пластовий закон, який складається з 14 точок (правил): словний, сумлінний, точний, ощадний, справедливий, увічливий, братерський і доброзичливий, зрівноважений, корисний, слухняний пластовій старшині, пильний, дбає про своє здоров'я, любить красу і дбає про неї, завжди доброї гадки [29].

Відповідно до ідейних засад та мети у 2018 році було розроблено стратегію розвитку організації до 2030 року (що має цілі: розвиток - оргрозвиток; поширення - представництво по всій Україні; виховництво - вдосконалення виховних підходів та програм; суспільно-корисні діла та мережування - горизонтальні зв'язки та добре діло; світ - Пласт як частина

всесвітнього скаутського руху) в рамках якої сформовано візію та місію, що є орієнтиром на шляху розвитку Пласту. Вони звучать наступним чином:

- візія: Пласт є спроможною організацією, доступною для кожної дитини, що творить позитивні зміни на місцевому та національному рівнях;
- місія: Творимо успішну Україну через спроможних пластунів. Успішна Україна це – досягнення і збереження безпеки та перехід у сталий розвиток. Спроможні пластуни – свідомі, відповідальні та повновартісні громадяни, в природі яких зафіксована синергія результативності, життєрадісності та служіння [30].

Виходячи з пластової ідеї, мети, місії та візії будується виховна система організації та складається з трьох елементів: ідейні основи Пласту, Пластова метода, виховні засоби. Результатом застосування в комплексі цих елементів є спроможні пластуни (такі про яких говориться в місії організації). Перший елемент, ідейні основи, є незмінним незалежно від поглядів та бажань виховника. Саме навколо Ідеї будується пластова програма через методу та за допомогою виховних засобів, які якраз є гнучкими і змінюються залежно від потреб. Пластовий метод створений за прикладом скаутського методу, та адаптований під традиції та потреби українського суспільства, і складається з 8 елементів:

1. Пластова присяга і Пластовий Закон – світоглядні орієнтири, яким слідує пластуни у своєму житті. В основі Пластової присяги лежать Три головні обов'язки пластуна: "Присягаюся своєю честю, що робитиму все, що в моїх силах, щоб бути вірним Богові та Україні, допомагати іншим, жити за пластовим законом і слухатись пластового проводу". Пластовий Закон є основою самовиховання в Пласті - виховним ідеалом, який включає 14 пунктів (табл. 2.1). У дійсності це є вказівки пластунам, якими вони мають бути. Описує характер, який впливає на поведінку, як зовнішній прояв пластуна. Сформулював його у 1912 році, основоположник Пласту, Олександр Тисовський "Дрот".

Таблиця 2.1

Пластовий Закон (14 точок пластуна)

1.	Пластун словний	Завжди дотримується даного слова.
2.	Пластун сумлінний	Кожне діло, за яке береться, по можливості виконує якнайкраще.
3.	Пластун точний	Визначеного речення дотримується точно.
4.	Пластун ощадний	Без потреби і користі не витрачає ні грошей, ні часу, ні енергії.
5.	Пластун справедливий	Дотримується засад “чесної гри”.
6.	Пластун увічливий	Допомагає у добрій справі за можливості.
7.	Пластун братерський і доброзичливий	Є братом для пластунів і толерантний до інших.
8.	Пластун зрівноважений	Не діє під впливом хвилинних настроїв (.
9.	Пластун корисний	Займається тим, що приносить справжню користь собі та іншим.
10.	Пластун слухняний пластовій старшині	Слухається пластову старшину згідно з правильниками.
11.	Пластун пильний	Не пропускає нагоди навчитися корисного.
12.	Пластун дбає про своє здоров'я	Шанує і плекає здоров'я, не робить нічого шкідливого для себе.
13.	Пластун любить красу і дбає про неї	Сприяє красі виглядом, вчинками, мовою, поведінкою.
14.	Пластун завжди доброї гадки	Не засуджує інших, не робить поспішних висновків.

Джерело: складено автором за матеріалами [31, с. 183-186].

2. Навчання через дію. Одним з ключових підходів навчання в Пласті є гра. Не через суху теорію, а саме завдяки ігровим підходам пластуни пізнають світ, відкривають себе, набувають вміння та навички. Пластова гра, це не просто забавка, а така, що має зміст, яка вчить бачити ціль та йти до неї за правилами. Нерідко можна почути вислів: «Пласт – це Велика Гра», де ціль - дотримання пластової присяги, правила – Пластовий Закон.

3. Гурткова система. Заняття в Пласті проходять в малих групах об'єднаних за віковою ознакою, зазвичай це 6-8 осіб, що є оптимальною кількістю для роботи. В гуртку розподіляються ролі та обов'язки, завдяки чому юнацтво вчиться брати на себе відповідальність, отримують досвід виконання соціальних ролей, отримують навички роботи в команді. Юрій Старосольський називає це ідеєю “Банди” [31, с. 38]. Юнацтву притаманно створювати свої банди, тому пластові гуртки створюються за цією ж аналогією. В пластових гуртках так само весело, є друзі та пригоди, але головною складовою такої “банди” є корисна ціль.

4. Чар пластування. Пласт – це окремий світ, де є свої традиції, символи, правила, відзнаки, церемоніали, назовництва (з'явився термін “пластологізми” – це слова, які є пластовим сленгом). Однострій та лілейка є ознакою приналежності до організації, а відзнаки показують пластовий ступінь, досягнення. Пластова атрибутика є візитівкою кожного члена організації і його особистої історії. Відчуття пригод, азарт гри, спільнота це те, що творить Пласт.

5. Самовиховання. Основним з виховних підходів в Пласті – це створення умов для самовиховання та саморозвитку. Дрот зазначав, що Пласт є “організація української молоді для патріотичного, всебічного самовиховання” [32, с. 122]. Пластун порівнює себе Одним з інструментів самовиховання в Пласті є Проби. Пластова програма розписана точками в Пробах, допомагає пластунам створити свій план розвитку та навчання. А система ступенів та відзнак заохочує пластунів працювати над собою.

6. Життя в природі та у злагоді з природою. Пластуни вчаться жити в гармонії з природою, отримуючи безцінний досвід із першоджерел. Змалечку пластуни вчаться жити в природі, розуміти навколишній світ через спостереження, пізнання, а в більш дорослому віці в мандрах випробовують свої сили, вчаться знаходити радість у простих речах, любити та приймати красу. Природа є кращим засобом виховання, найкращим середовищем для вироблення характеру. Пластуни плекають усі можливі форми активного

дозвілля на природі: піші вело мандрівки, водний туризм, спелеологія, летунське пластування.

7. Підтримка дорослих. За кожною виховною одиницею закріплений дорослий. Саме вони власним прикладом направляють молодших пластунів. Старші пластуни можуть навіть не здогадуватися, коли молодші копіюють поведінку, беруть собі за приклад та наслідують їх, – стають провідниками. Провідник-виховник має спрямувати юнаків, а вони вже самі мають спланувати та втілити в життя задумані завдання та проєкти [33, с. 32]. Всі, хто займається виховницькою діяльністю, є волонтерами в організації. Приклад такого провідництва виховує саме таких громадян, які творитимуть вільне суспільство, що може існувати лише, коли кожний провідник діє добровільно, без примусу і працює для загального добра [33, с. 12].

8. Участь в житті громади. Пласт формує добрих громадян виховуючи через цінності та надаючи “багаж” знань та навичок. Пласт вчить бути соціально активним, творити зміни. Пластуни вчаться не чекати змін, а творити зміни, брати на себе відповідальність. Молодші пластуни пізнають світ, зокрема свою країну і своє місто; вчаться любити рідний край та робити добрі справи. В юнацькому віці, вони вже практикують отримані знання через реалізацію соціальних проєктів. А в старшому віці вже творять зміни в суспільстві, стають провідниками та беруть на себе відповідальність.

Ця метода виховання була сформована ще на початку 20 століття, і сьогодні доповнюється, вдосконалюється відповідно викликам часу. Основою діяльності Пласту є виховництво, тож розвиток цього напрямку було визначено як одна із ключових стратегічних цілей організації, що передбачає за допомогою пластового методу набуття пластунами компетентностей, необхідних для розвитку України через творення змін на рівні громади та країни. Набуття цих компетентностей відбувається через складання пластових проб, які враховують вікові особливості вихованців організації.

Відповідно до структури організації в Пласті є 5 уладів (об’єднання пластунів за віком).

УПП (улад пластунів пташат) – це наймолодші улад організації, де діти, які ще не досягли новацького віку, і пластують разом з батьками. Цей улад є і наймолодішим, бо був офіційно затверджений на 16 Крайовому Пластовому З'їзді у 2023 році [29, с.6]. Діти в УПП об'єднуються у гніздечка.

УПН (улад пластунів новаків/новачок) – друга виховна спільнота, що об'єднує дітей віком 6-11 років. Найменша структурна одиниця - рій (впорядника рою називають братчик/сестричка), декілька роїв об'єднуються і створюють самостійну виховну одиницю - гніздо. Виховна програма в УПН реалізується через складання новацьких проб, їх є 5, на кожен рік перебування дитини в новацькому уладі.

УПЮ (улад пластунів юнаків/юначок) – об'єднує пластунів 11-18 років. Основний виховний процес стартує в новацькому віці та пік наступає в юнацтві. Коли юнаки вже не діти, але ще й не дорослі, вони шукають своє місце в цьому світі. Саме в цьому віковому діапазоні застосовується метода Пласту в повному обсязі, і це закладено в програмі УПЮ, яка реалізується через складання проб. В УПЮ їх 4, і на відміну від новацьких, вони не розписані на кожен рік перебування в уладі, а передбачають індивідуальний план складання, який обере сам юнак (основуючись на одному з пластових методів - самовиховання).

УСП (улад старших пластунів) – дійсні члени організації віком 18-35 років. Старшіпластуни об'єднуються у курені, які є рушійною силою організації. Зазвичай кожен курінь має свою спеціалізацію, відповідно до якої організовує свою роботу.

УПС (улад пластунів серйорів) – єдина відмінність від УСП є вік, об'єднує дійсних членів організації віком від 35 років).

Кожен з уладів має свій колір як зазначено на рис. 2.1

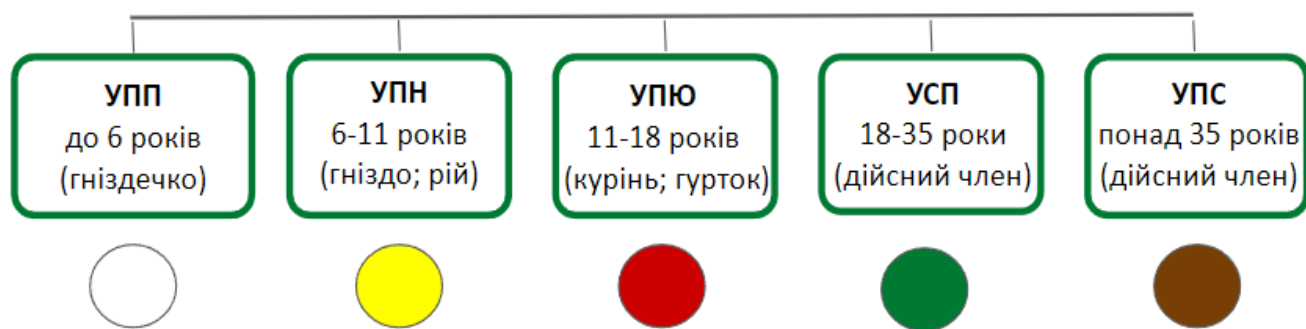

Рис. 2.1 Виховні частини Пласту

Джерело: складено автором за матеріалами [29, с. 4]

Такий розподіл дещо збігається зі структурою освіти в Україні: дошкільна освіта для дітей до 6 років, де діти пізнають себе та навколишній світ, розвивають базові життєві навички, відбувається процес соціалізації (пластовий відповідник УПП); початкова освіта триває наступні 4 роки і формуються ключові компетентності для успішної життєдіяльності (в Пласті можна співвіднести з УПН); середня освіта тривалістю 8 років та включає знання в певних галузях (через дисципліни різних наук), набуваються спеціальні уміння та навички, обирається спрямування/профіль (подібна робота проходить в УПЮ) [22, с. 13]. В той самий час ключовими відмінностями виховної системи Пласту та шкільної системи освіти є більша свобода та самостійність дітей у виборі власного шляху розвитку. Але саме таке об'єднання уладів дозволяє розробити план роботи враховуючи вікові особливості.

Пласт дає широке поле для розвитку уподобань, умінь та навичок. Врешті, для вироблення пластових рис у пластунів укладаються вправи, за допомогою яких їх морально змушують активізувати свої ідеї та думки, щоб досягти успіху і виробити такі умови, які були б потрібні для досягнення наступного пластового ступеня від учасника до скаут-майстра і гетьманського пластуна-скоба [34, с. 23]. Таким чином першочерговим завданням Пласту є створення сприятливих умов для виховання та розвитку особистості, що і покладено в основу виховної системи організації.

2.2 Аналіз виховної програми УПЮ

Одним з показників успішної діяльності організації є спроможні пластуни. Тобто такі, що мають відповідні компетенції, свідомі, відповідальні і повновартісні громадяни. Власне пластова виховна програма і передбачає, що по її закінченню пластуни набувають усі необхідні вміння та навички для творення успішної країни. Так метою УПЮ є всебічне та патріотичне самовиховання [35, с. 1].

Правила та порядок перебування в УПЮ регламентуються Правильником Уладу Пластунів Юнаків і Уладу Пластунок Юначок (зокрема у другій частині описані напрямні програми). Кожен ступінь УПЮ включає:

1. Знання пластового матеріалу. Передбачає здобуття знань під час пластових занять.
2. Плекання характеру та пластового світогляду. Це постійна робота над собою, формування позитивного характеру та світогляду.
3. Перевірка знання. Відбувається у формі гри, змагу, теренівки чи інші форми під час сходин, мандрівок, таборів та інших занять
4. Перевірка пластової постави. Відбувається через оцінку виконання пластових обов'язків і дотримування пластового закону та рівень вироблення пластового світогляду.

Здобуття знань, їх перевірка, формування пластового світогляду та характеру, і слідування їм, є ключовими підходами у виховній системі УПЮ [36, с. 2].

Програма УПЮ передбачає проходження 5 ступенів, як зазначено у табл. 2.2, кожен з яких має низку вимог на здобуття та своє назовництво.

Таблиця 2.2

№	Пластовий ступінь	Пластова проба	Опис
1.	Пластун-прихильник/ Пластунка- прихильниця	«Нульова проба»	11 точок та заява вступу в Пласт

2.	Пластун-учасник/ Пластунка-учасниця	Перша проба УПЮ «Скобине крило»	53 точки пластової проби та 5 вмілостей
3.	Пластун-розвідувач/ Пластунка розвідувачка	Друга проба УПЮ «Скобиний хват»	37 точок пластової проби та 5 вмілостей
4.	Пластун-скоб/ Пластунка-вірлиця	Третя проба УПЮ «Скобиний лет»	Реалізація 7 проєктів спрямованих на користь Пласту та суспільства
5.	Гетьманський пластун- скоб/ Гетьманська пластунка-вірлиця	Відсутня	Почесний ступінь, що надається за бездоганне пластування після 6 міс. здобуття попереднього ступеня, ініціюється впорядником/зв'язковим

Джерело: складено автором за [30,32,36].

Так звана “нульова проба” на ступінь прихильника/прихильниці передбачає складання 11 точок, які мають на меті знайомство з організацією. Цю пробу складають юнаки та юначки, які не були в новацтві та доєдналися до Пласту після 11 років. Завершивши складання нульової проби, юнак/юначка пише заяву вступу до організації та іменується ступенем “Пластун прихильник/пластунка прихильниця”. Фактично після отримання першого ступеня, юнаки стають членами організації та переходять до складання наступних проб, які вже орієнтовані на здобуття знань і формування навичок відповідно до визначених компетентностей.

Ще один ступінь, який не має проби – Гетьманський пластун-скоб/ Гетьманська пластунка вірлиця – є почесним і надається за зразкову пластову поставу, як зазначено в Правильнику УПЮ: “...своїм особистим і громадським життям, пластовою поставою та характером дасть підставу Пластовому Проводові для переконання, що, як Гетьманський Пластун Скоб чи Гетьманська Пластунка Вірлиця, принесе честь і добру славу Українському Пластові, житиме строго за пластовим законом і працюватиме для добра Пласту та Українського Народу” [36, с. 8].

Щодо пластових проб, то кожна з них має порядковий номер і назви, що походять від одного з ключових символів Пласту – орел породи скоп (або скоб)

білохвостий (*Haliaeetus albicilla*). Орлина легенда лежить в основі всієї пластової програми: в УПН – це ще орля, а в УПЮ вже зростає дорослий орел і саме це закладено у назви пластових проб – перша проба “Скобиного крила”, друга проба “Скобиного хвату”, третя проба “Скобиного лету”, за підсумком якої пластуни набувають компетентностей передбачених програмою і стають “Скобами”, а пластунки – “Вірлицями”.

Перша і друга проби мають визначений перелік точок (завдань для здобуття знань та навичок), третя проба передбачає реалізацію проєктів різної тематики. Ця система проб є доволі гнучкою, бо кожен обирає для себе темп, форму, порядок навчання і складання точок.

Програма УПЮ побудована концентрично, тобто таким чином, що одна тема чи матеріал викладається декілька разів, але з елементами ускладнення, так відбувається ніби нашарування знань.

Перша проба включає наступні блоки: Три головні обов’язки пластуна/пластунки, пластова Ідея, пластова організація, пластові заняття, життя в природі, життєва зарадність, тіловиховання, юнацькі вмілості. Кожен з блоків включає декілька точок, тобто завдань, які є обов’язковими до виконання. Серед них є вмілості – комплекс завдань, що спрямовані на поглиблення знань і умінь в певній ділянці/галузі. Якщо перелік точок є зафіксованим в пробі, то вмілості юнаки самі обирають відповідно своїм уподобанням. Але вмілості є також частиною проб і їх кількість регламентується окремо кожною пробою. Пласт не може перетворитися на гурток образотворчого мистецтва чи танців і співів, про це говорив і Тисовський, зазначаючи, що пластун не повинен ніколи забувати, що навіть найцікавіша для нього вмільість не є ціллю Пласту, лиш маленькою частиною завдань і цілі Пласту [37, с.32]. В період складання першої проби організацією діяльності пластунів займається впорядник, а виховання та навчання відбувається під час пластових занять: на сходинах, екскурсіях, пластових заходах, мандрівках і таборах. Тобто виховник створює сприятливі умови для навчання та розвитку юнацтва, але при цьому вони самостійно прокладають

свій шлях, обираючи темп складання проби, види вмілостей. Виховання юнаків починається із малих та простих вправ, але через практику й улюблені заняття вони простіше засвоюють наданий матеріал [38, с.57]. Після завершення складання всіх точок в пробі юнак/юначка складає присягу та здобуває ступінь “Пластун учасник/пластунка учасниця”.

Друга проба дещо повторює першу, але вже більш орієнтована на розширення знань та застосування отриманих раніше умінь. Якщо під час складання першої проби переважну більшість активностей організовує впорядник, то вже на другому етапі юнацтво перебирає ініціативу і активно включаються в проведення пластових занять, та таким чином закріплюють та практикують отримані раніше знання. Після завершення другої проби юнаків іменують на ступінь “Пластун розвідувач/пластунка розвідувачка”.

Третя проба за структурою є цілком відмінною від попередніх. В її основі лежить реалізація 9 проєктів (на КУПО 2023 році було затверджено зменшити кількість проєктів на третю пробу з 9 до 5). Проба на ступінь скоба/вірлиці є завершальним етапом в юнацькій програмі, тому має надважливе значення.

Саме на етапі третьої проби відбувається завершення формування пластового характеру та світогляду, вироблення пластового провідництва, випуск доброго громадянина та провідника українського суспільства. Навчити людину служінню ближньому означає не просто розповісти їй, як це робиться, а розвинути дві окремі фази - виховати дух доброї волі та дати можливість застосувати свої вміння на практиці [38, с.66]. Тому важливою складовою третьої проби є соціально-орієнтовані проєкти, коли юнацтво застосовує набуті знання та навички на практиці, і вже такими маленькими кроками може долучатися до змін в країні. Спершу для них це є частиною вимог пластової програми та практикування своїх знань, та згодом, бачачи результати своєї праці, юнаки та юначки розуміють важливість провідництва в суспільстві та роботи на загальне благо. Так в ідеалі мало б відбуватися завершення пластової програми й це те до чого прагне організація.

Згідно з річними звітами осередків останні два роки лише близько $\frac{1}{4}$ юнаків та юначок, з тих що відкрили пробу на ступінь скоба/вірлиці (третя проба), завершують її складання (рис 2.2). Існує ряд причин, що впливає на цей процес та демонструє такий результат.

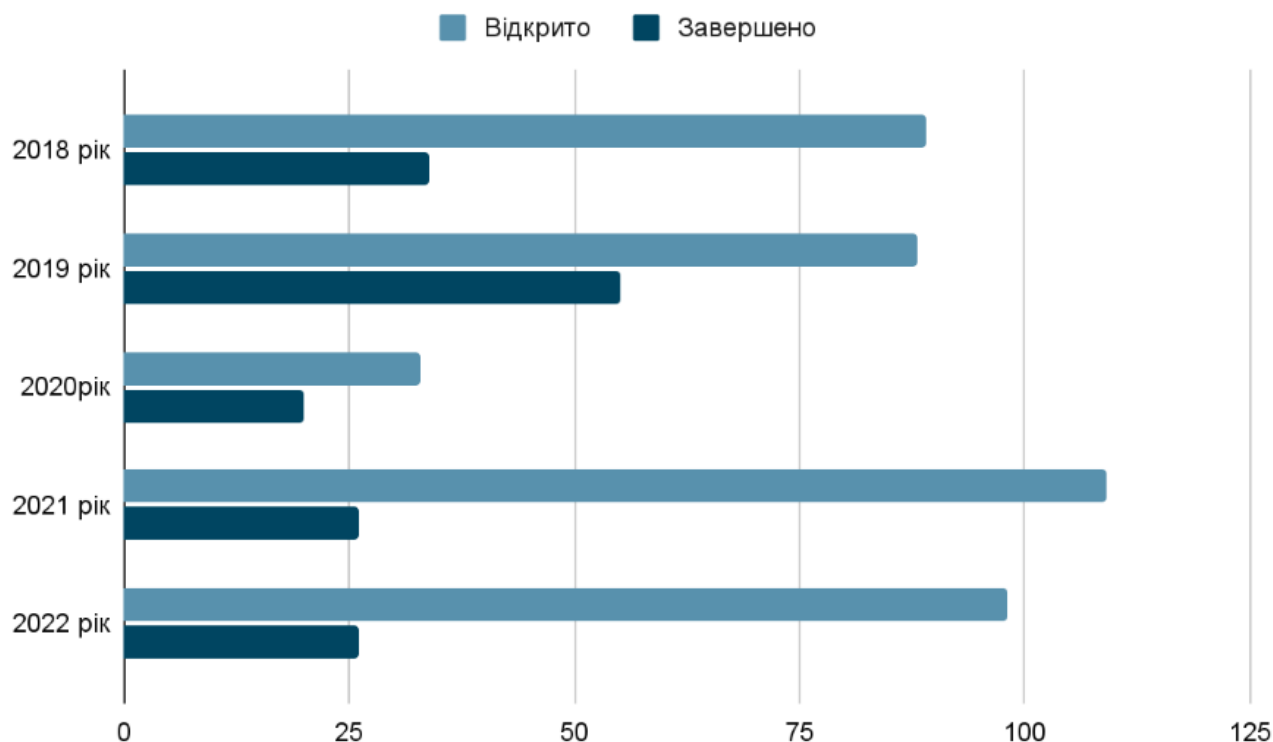

Рис. 2.2 Графік порівняння кількості відкритих та завершених 3 проб
Джерело: складено автором за матеріалами звітів КПС.

Для порівняння було взято наявні дані за останні 5 років: 2018-2022 рік. Найнижчий показник відкриття та завершення юнацтвом 3 проб є 2020 рік, коли був перший рік пандемії COVID-19 в Україні. Після цього року показник завершених проб не мав стрімкого зростання, хоча показник відкриття проб повернувся до рівня попередніх років. Також можна побачити, що у період “невизначеності” та низького рівня безпеки (що згідно з Пірамідою Маслоу є базовою потребою людини), а саме у 2022 році під час повномасштабного вторгнення російських військ в Україну, не було стрімкого зниження рівня відкриття третьої проби відносно до попередніх років, що може свідчити про гарні результати виховної програми Пласту. Бо спочатку повномасштабного вторгнення була висока активність пластунів на місця: організація гуманітарної допомоги, облаштування укриттів, збірки на допомогу

військовим тощо [39]. І юнацтво пліч-о-пліч зі своїми виховниками та старшими пластунами долучалися до волонтерської діяльності. У цей непростий для країни та кожного українця час, юнаки та юначки побачили можливість проявити себе, застосувати свої вміння та навички у найпотрібніший момент.

Але варто зауважити, що окрім впливу зовнішніх факторів, існують також слабкі місця й у внутрішній системі. Крім проєктів в межах третьої проби, згідно з рішенням МРСК, юнацтво також в обов'язковому порядку має пройти КВТ (Крайовий вишкільний табір) [40]. Але з ряду причин не у всіх це виходить, бо стати учасником КВТ може юнак/юначка, що реалізували вже третину проєктів, і часто це буває у віці 16-17 років, коли діти закінчують школи та вступають у вищі навчальні заклади освіти. У серпні переважно відбувається подача документів і в цей саме час проходить КВТ. Це лише один із прикладів, чому юнацтво не завжди може виконати вимоги 3 проби.

Для кращого розуміння потреб та болей юнацтва, слабких місць виховної системи у 2022-2023 році було проведено глибоке дослідження «Поточна виховна програма УПЮ: ставлення юнацтва та впорядників», з використанням якісної методології, за допомогою фокус-групових дискусій (ФГД).

Відповідно до результатів дослідження у блоці опитування ФГД щодо третьої проби переважна більшість респондентів у своїх відповідях стримуючими факторами у здачі третьої проби визначає:

- кількість проєктів, що призводить до перевантаження і вигорання;
- відсутність чітких вимог до проби (нерозуміння що є якісним проєктом);
- погано продумана інфраструктура третьої проби;
- низький рівень проєктів на третю пробу реалізованих іншими пластунами;
- відсутня підтримка з боку виховника чи референтури третьої проби;
- нерозуміння користі 3 проби особисто для юнака/юначки.

Цей перелік не є вичерпним, у дослідженні також окремими блоками розглядаються особисті, суспільні або пластові обставини [41, с.61-69].

Взявши за основу відповіді респондентів глибокого дослідження «Поточна виховна програма УПЮ: ставлення юнацтва та впорядників», було проведено додаткове опитування юнацтва, в якому взяло участь 35 пластунів, з різних регіонів України (рис. 2.3).

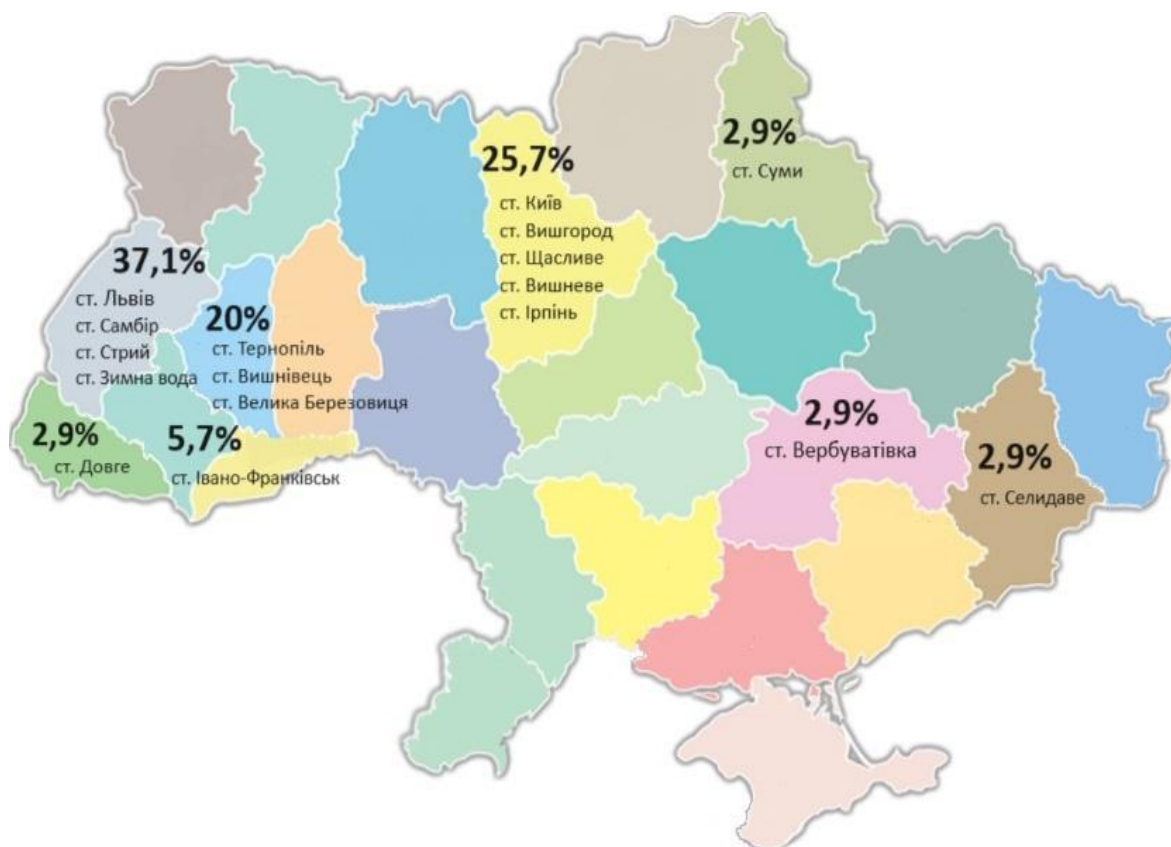

Рис. 2.3 Географія респондентів

Джерело: власна розробка автора

В опитування взяли участь представники 8 регіонів України з 12 станиць, як великих та і малих. Така географія учасників дає можливість почути думки юнацтва з максимально різним досвідом та умовами пластування.

Анкету було розроблено з можливістю обрати 5 варіантів із запропонованих (див.Додаток А). Серед варіантів відповідей демотивуючих факторів було запропоновано наступні:

- велика кількість проєктів лякає або ж призводить до перенавантаження і вигорання;
- відсутність чітких вимог до проби;

- погана інфраструктура проби (не достатньо інструкцій, як саме все потрібно робити; довге очікування на відповідь референтури тощо);
- низький рівень скобів/вірлиць (знайомі, які не заслуговують ступінь);
- юнацтво вважає себе не гідним/не гідною ступеня скоба/вірлиці;
- відсутність прикладу: скобів/вірлиць у кадрі виховників, які могли б надихати своїм прикладом;
- відсутня підтримка з боку виховника чи референтури;
- небажання їхати на КВТ;
- нерозуміння користі з проби особисто для юнака/юначки;
- страх не впоратися, страх відповідальності;
- інші життєві/пластові пріоритети;
- конфлікти в проєктних командах, або з проводом станиці/куреня.

Результати опитування можна побачити на рис. 2.4. Найчастіше було обрано наступні варіанти відповідей:

1. Страх не впоратися, страх відповідальності.
2. Погана інфраструктура проби (не достатньо інструкцій, як саме все потрібно робити; довге очікування на відповідь референтури тощо).
3. Відсутність чітких вимог до проби.
4. Велика кількість проєктів лякає або ж призводить до перенавантаження і вигорання.
5. Небажання їхати на КВТ

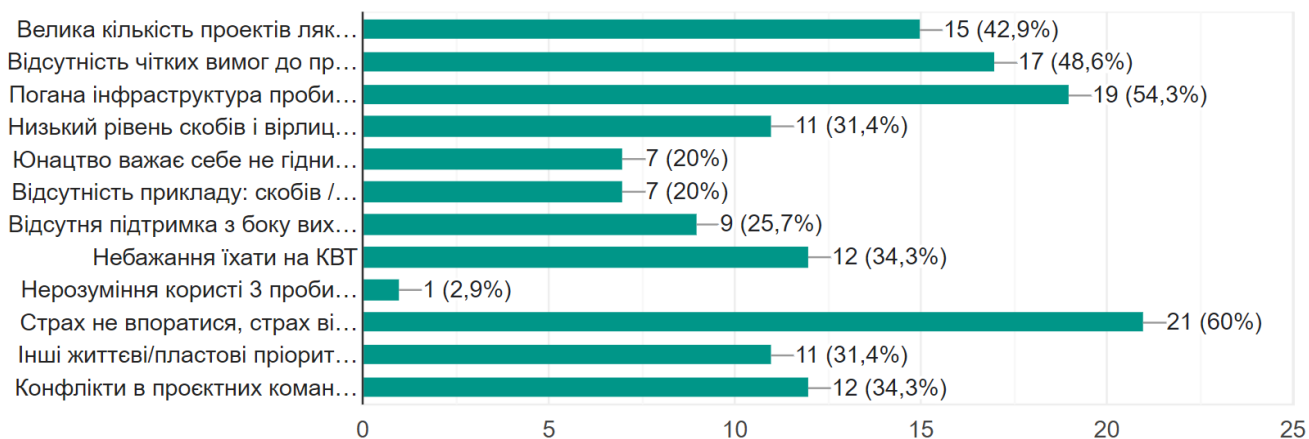

Рис. 2.4 Стримуючі фактори у задачі третьої проби

Джерело: власна розробка автора на основі опитника

Юнацтво часто, як одну із перепон складання проби, визначало відсутність чітких вимог. Бо наразі наявні вимоги описані всього у чотирьох реченнях:

- мінімум одним проєктом має бути участь юнака у підготовці й проведенні пластового табору як член таборової юнацької бурави;
- мінімум половина всіх проєктів проби має бути на станичному та вище рівні;
- мінімум третина всіх проєктів має бути внутрішньопластові станичного і вище рівня;
- мінімум третина всіх проєктів мають бути суспільно-корисні зовнішні проєкти [40].

У питанні відкритого типу юнацтво також зазначило такі причини: заздрість та звинувачення у негідності отриманого ступеня, формальні проєкти, брак часу через закінчення школи, обов'язкові вмілості окрім проєктів. Так юнацтво не має жорстких обмежень, але в той самий час це може бути підґрунтям для суперечок. Рівень і якість проєктів може мати суттєву різницю, але в результаті всі здобувають однаковий ступінь. Все це стає демотивуючими факторами для юнацтва.

Паралельно було поставлено юнацтву питання і щодо мотивуючих факторів, за тією ж механікою: обрати по 5 варіантів із 14 запропонованих (рис. 2.5):

- цікавий виклик, гра;
- можливість розвивати станицю через власні проєкти або через підняття репутації станиці;
- можливість пройти всю програму Пласту;
- можливість віддячити Пласту своїми проєктами і досвідом;
- здобути ступінь скоба/вірлиці. Це - почесно, престижно;
- самоствердження: Довести собі, що я можу;
- можливість стали першими скобами/вірлицями в курені чи станиці;

- схвалення з боку інших: Повага та схвалення від інших пластунів - як молодших, так і старших;
- час для формування спільноти (тусовки) і веселого часопроведення;
- можливість здобути новий досвід та розвиватися: навчитися проєктному менеджменту та іншим сферам організації подій;
- можливість творити круті і корисні суспільству та Пласту проєкти;
- конкуренція в курені/станіці/окрузі;
- бажання рівнятися на інших, досягати того, що досягали твої виховники/зв'язкові тощо;
- волонтерський досвід, який допоможе в подальшому кар'єрному розвитку.

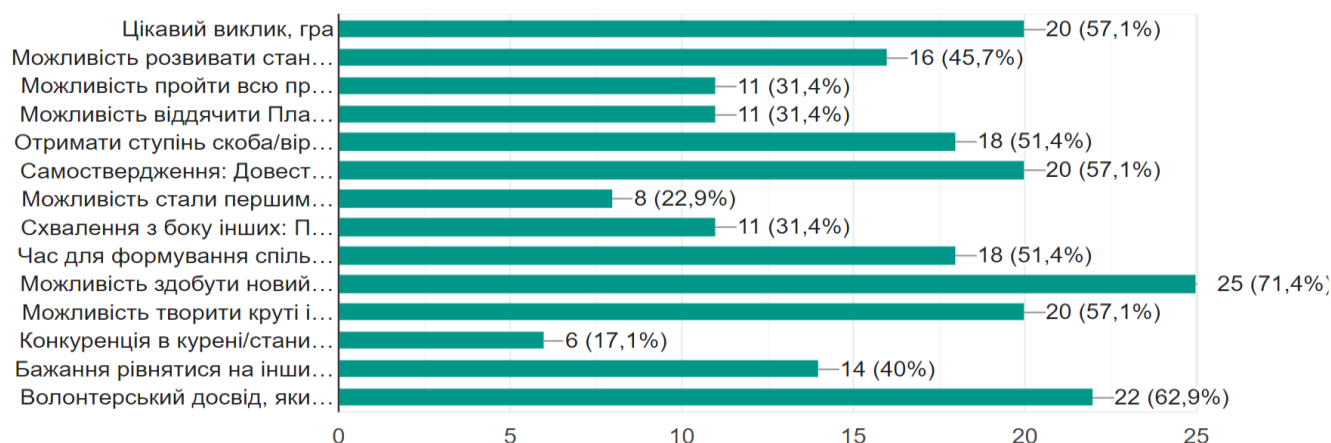

Рис. 2.5 Мотивуючі фактори у задачі третьої проби

Джерело: власна розробка автора на основі опитника

Серед варіантів відповідей найчастіше юнацтво обирали:

- можливість здобути новий досвід та розвиватися
- волонтерський досвід, який допоможе в подальшому кар'єрному розвитку.
- можливість творити круті і корисні суспільству та Пласту проєкти;
- цікавий виклик, гра;
- самоствердження: довести собі, що я можу.

Також було надано відповіді на питання відкритого типу, де юнаки зазначили додаткові фактори, такі як: приклад для молодшого юнацтва, можливість прокачати те, що ти ще не вмєш, дана комусь обіцянка.

Учасниками опитування також було надано варіанти додаткової мотивації юнацтва, серед яких:

- Відновити роботу сервісу, де була можливість переглянути 3 проби інших людей, здати проєкт і т.д.
- Давати більше фінансової та матеріальної підтримки.
- Переконати юнацтво, що головне - це отримати досвід, що процес складання 3 проби може знадобитися в майбутньому.
- Більша к-сть вишколів, навчання, ком'юніті 3-пробників. Можливість знайти підтримку (наставника) не у станиці/курені.
- Більше вишколів про управління проєктами, бо деколи нема чіткого розуміння з чого починати.
- Більше заходів 3 проби з залученням людей які складають третю пробу.
- Більше проводити вишколів, де показується як правильно і грамотно організувати проєкт, як придумати ідею і де знайти команду.
- Давати КВ куренів завдання проводити гутірки про 3 пробу юнацтву.
- Проводити стабільні рефлексії (хоча б раз на 3 місяці).
- Показати, що це реально є живі приклади, які з цим впоралися, що це прикольно і після цього ти отримаєш так звану маленьку перемогу (скоба/вірлицю), ти будеш собою пишатися що зміг і не здавався.
- Більше цікавих вишколів для здобуття вмілостей на 3 пробу.
- Більше давати можливостей розуміти для чого це та як. Також можна показувати приклади тих хто вже склав 3 пробу та їх досвід.
- Більше грамотних вишколів з проєктного менеджменту
- Пояснити як важливі проєкти у дорослому житті.

На основі запропонованих юнацтвом варіантів для мотивації успішного складання третьої проби можна зробити висновок, що є потреба у навчанні (вишколах) управлінню проєктами, демонстрації досвіду іншим скобів/вірлиць, роз'ясненні користі третьої проби, створенні майданчика для спілкування третьопробників та платформи, яка формуватиме базу знань та стане інструментом до звітування за проєкти.

У звіті референта третьої проби станиці Львів за 2013 рік (рис. 2.6) також описано проблеми в часі здачі проби серед яких: відсутність уявлення про проєкт III проби та відсутність співпраці з іншими третьопробниками. Таким чином ми можемо побачити, що 10 років тому були схожі виклики в юнацтва, такі як:

- відсутність чітких вимог до проєктів на третю пробу, викликає суперечності та ускладнює задачу проби;
- високий рівень самооцінки (самокритики), що може у наслідку викликати страх невдачі, який підсилюється відсутністю досвіду та браком знань;
- відсутність спільноти (як для творення команди, так і для підтримки та мотивації);
- через брак досвіду та необхідних навичок юнацтво не має бажання створювати нові проєкти.

Рис. 2.6 Звіт Референта Третьої проби та старшого юнацтва ст.Львів

Джерело: [42]

Наразі за кожен реалізований проєкт юнак/юначка має подати звіт відповідно до шаблону (див. Додаток Б). В кожному такому звіті виконаного проєкту має дати рекомендації комендант заходу чи впорядник. І тут вертаємося до проблеми відсутності чітких вимог для проєктів на третю пробу, бо в такому випадку такі коментарі будуть ґрунтуватися на суб'єктивній оцінці.

Разом з тим процес складання третьої проби та розуміння напрямку руху для юнацтва, ускладнює відсутність матеріальної бази для третьопробників. На офіційному сайті Пласту за запитом “Третя проба” можна знайти лише одне – анонс вишколу з управління проєктами за 2017 рік, що свідчить про відсутність необхідних та допоміжних матеріалів для юнацтва (в.ч. і впорядників) на офіційному ресурсі організації. Натомість існують матеріали пов'язані з третьою пробю на інших ресурсах, а саме:

- Пластова банка – місце, де зібрано багато корисного матеріалу для підготовки як сходин виховниками, так і для підготовки юнацтва до здачі точок проб. Щодо третьої проби, то там описано весь шлях від відкриття проби до зразків звітів проєктів. Але це вже не актуальна інформація, бо рішенням МРСК 2015 року було затверджено зміни у категоріях проєктів та оновлені форми звітності [43];
- Пласт США – сайт Пласту США, де можна знайти статтю про третю пробу, де подібно Пластовій банці прописано шлях, але ця інформація не є релевантною для юнацтва України [44];
- 100 кроків – блог про історію Пласту. Тут було започатковано чудову традицію – ділитися проєктами юнацтва, що були реалізовані в рамках складання третьої проби [45].

Також існував сайт для третьопробників, де була зібрана вся необхідна інформація для юнацтва, який так і називався – Третя проба. Але з міркувань безпеки він був закритий на початку 2022 року.

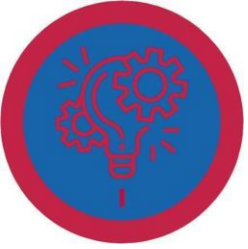
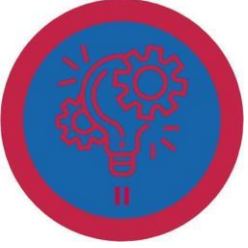
Світ постійно рухається, тож і програма в Пласті має відповідати викликам сьогодення. Основу системи проб заклав Олександр Тисовський,

пізніше у книзі “Перша, друга, третя проба” (1929 рік) Василь Кархут описав зміст та структурував проби [46]. Вже на 13 зборах КУПО в 1994 році в Правильнику УПЮ (2 частина) було затверджено структуру проб, яка є основою останні десятиріччя. Та форма є незмінною вже майже століття, а зміст періодично оновлюється, щоб юнацтву було цікаво і додавало мотивації до саморозвитку. Проби, якими зараз користуються юнаки та юначки, було оновлено у 2015 році. І вже у 2021 році було запущено роботу над глибинним вивченням потреб юнацтва та реформою пластових проб, в тому числі і третьої. Цей проєкт має назву “Компетентності в Пласті”.

2.3 Оцінка впровадження проєктної діяльності в рамках виховної програми УПЮ

Перший проєкт в Пласті юнаки реалізують на першу пробу (точка А9): знає про поселення українців поза межами України. Виконає проєкт “Пласт та українці у світі” (рис. В1). У рамках другої проби передбачено виконання 3-х проєктів з гуртком або куренем: підготує і виконає проєкт для плекання українських національних релігійних традицій, залучаючи до реалізації свій гурток або курінь (точка А6); підготує і виконає соціальний (суспільний) проєкт пластового доброго діла, залучаючи до реалізації свій гурток або курінь (точка А7); Підготує і виконає проєкт громадянського (національно-патріотичного) виховання залучаючи до реалізації свій гурток або курінь (точка А8) (рис. В2). Завершальний етап – третя проба – передбачає виконання 5 соціальних проєктів.

У підсумку юнацтво має виконати 9 проєктів впродовж усієї програми УПЮ. Але пластова програма не передбачає надання знань і вмінь з управління проєктами. Лише єдина вмільсть, що могла б посприяти вивченню основ проєктної діяльності – Керівник проєктів – знаходиться на апробації. У 2020 році Крайова булава УПЮ затвердила вмільсть до апробації, в якій взяло участь 12 юнацьких куренів, вимоги до вмільстей описано у табл. 2.3.

Вмілість	Проба	Вимоги
 <p data-bbox="300 584 443 656">Керівник проєктів I</p>	<p data-bbox="517 304 679 405">Вмілість на 2 пробу УПЮ</p>	<ol data-bbox="703 304 1485 741" style="list-style-type: none"> 1.Знає ключові фази проєкту; 2.Підготує план реалізації проєкту курінного, станичного або окружного рівня, в якому опише: <ul data-bbox="703 416 1477 629" style="list-style-type: none"> ● мету, задачі, цілі та учасників проєкту; ● обмеження та допущення проєкту; ● організаційну структуру команди (OBS) та структуру робіт проєкту (WBS); ● календарний план проєкту; ● бюджет проєкту. 3.Пояснить хоча б 2 методи оцінки середовища проєкту; 4.Докладно розповість, як оцінити ризики проєкту; 5.Пояснить, як керувати якістю проєкту.
 <p data-bbox="300 1055 443 1126">Керівник проєктів II</p>	<p data-bbox="517 775 679 875">Вмілість на 3 пробу УПЮ</p>	<ol data-bbox="703 775 1477 1545" style="list-style-type: none"> 1.Підготує план реалізації проєкту станичного, окружного або крайового рівня, який міститиме: <ul data-bbox="703 842 1469 1312" style="list-style-type: none"> ● короткий опис ідеї майбутнього проєкту; ● аналіз середовища проєкту за щонайменше двома методами; ● мету, задачі, цілі проєкту; ● аналіз зацікавлених сторін проєкту; ● обмеження та допущення проєкту; ● організаційну структуру команди та структуру робіт проєкту; ● календарний план проєкту; ● бюджет проєкту; ● план управління ризиками проєкту; ● план управління комунікаціями проєкту; ● план управління якістю проєкту. 2.Реалізує запланований проєкт, дотримуючись критеріїв якості та обмежень проєкту. При цьому, керуватиме проєктом загалом, а не його частиною, відповідатиме за загальний результат. 3.Розповість про основні принципи застосування гнучких методологій управління проєктами.

Джерело: складено автором за [47].

Мар'яна Дроняк – керівниця проєктів у Центрі розвитку корпоративної соціальної відповідальності – дала свої рекомендації до затвердження вмілості зазначивши: “...сумлінна реалізація дозволить юнацтву навчитись реалізовувати проєкти на професійному рівні та стане чудовим доповненням до їх soft skills, як спеціалістів будь-якої галузі” [47].

Оскільки наразі вимоги до проєктів не є чітко визначеними, то все лягає на плечі виховників чи місцевих референтів. Так постає питання щодо

об'єктивності оцінки проєктів. Наприклад, методика постановки цілі "SMART" не є обов'язковою у програмі навіть на етапі, коли старше юнацтво вже здає другу та третю пробу і долучаються до організації внутрішніх та зовнішніх подій, тоді одні виховники вимагають формувати цілі з метрикою, а для інших це не є принциповим. В той самий час одні зі старших пластунів мають досвід у сфері управління проєктами, а в інших наявне лише загальне уявлення з цієї дисципліни, і так можуть виникати ситуації, коли виховники не можуть затверджувати проєкти, оскільки самі не володіють знаннями та не мають допоміжних матеріалів з теми, та приймають проєкти юнацтва на рівні свого уявлення.

До прикладу у бойскаутів для виконання проєктів передбачається спеціальний робочий зошит, де не лише прописані вимоги до проєкту, але розроблено структуру таким чином, щоб можна було фіксувати весь процес роботи над проєктом [48]. Це дозволяє відстежувати успіхи юнацтва, Окрім цього, юнакам доступні різноманітні матеріали, з яких вони можуть черпати знання. І окремо для молоді віком 16-21 року, які приходять до організації у старшому юнацькому віці й не проходять основну скаутську програму (називаються Венчури), розроблено посібник, такий собі експрес-курс з управління проєктами, де прописано основу теоретичну частину та запропоновано практичні завдання [49].

Ключові компоненти та підходи у програмі для старшого юнацтва скаутів в США (бойскаути) та Україні (пластуни) схожі, але все ж мають деякі кількісні і якісні відмінності, як можна побачити в табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Вимоги на здобуття ступенів Eagle та Скоб/Вірлиця

	Бойскаути (США)	Пласт (Україна)
Порядковий номер ступеня	7	3

Назва ступеня	Eagle (орел)	Скоб/Вірлиця
Вікова категорія	16-18 років	15-18 років
Проекти	Реалізувати 1 проєкт: служби Орла-скаута, який буде корисний громаді	Реалізувати 9 проєктів: - мінімум один - участь у підготовці і проведенні пластового табору - мінімум ½ усіх проєктів проби має бути на станичному та вище рівні - мінімум ⅓ всіх проєктів має бути внутрішньопластові станичного і вище рівня - мінімум ⅓ усіх проєктів мають бути суспільно-корисні зовнішні проєкти.
Вмілості	21	5
Лідерство	Працювати на лідерській посаді у загоні протягом принаймні 6 місяців.	Відсутні вимоги
Показник завершення проби	6%	4%

Джерело: складено автором за [32; 40; 49].

В порівняння брались чинні системи організацій, але варто зауважити, що вимоги на третю пробу в Пласті наразі в процесі оновлення згідно з рішенням проголосованим на КУПО-2023, де замість 9 буде 5 проєктів, замість 5 вмілостей буде 3, і додається вимога щодо провідництва (вести діловодство у станиці чи курені),

Але не зважаючи на це можна побачити, що бойскаути мають виконати менше проєктів, ніж пластуни, але вимоги до задачі проби продумані значно ґрунтовніше, і наявні методичні матеріали. Відсутність цього в Пласті може мати негативний вплив не тільки на якість реалізованих пластунами проєктів, а й на їх мотивацію задачі проби в цілому.

Серед ряду причини низького рівня успішного завершення третьої проби можна виділити наступні дві: погано описана інфраструктура проби (порядок складання, вимоги) та відсутність методичної бази. Як було зазначено вище, у Пласті наразі ведеться робота над оновленням проб в рамках проєкту “Компетентності в Пласті”, та відбувається реформа в тому числі і третьої

проби. Але, на жаль, не ведеться централізована робота над формуванням методичної бази. Тому після впровадження затверджених проб нового зразка лишається проблема відсутності помічних матеріалів для юнацтва та виховників. В цьому випадку може бути корисною освітня програма з управління проектами.

Для підтвердження даної гіпотези було проведено опитування членів організації дотичних до виховної роботи в Пласті на основі розробленого опитника (див.Додаток Г). Серед опитаних були: голова КПС, керівник виховного напрямку, виховники з різних регіонів України. З отриманими результатами можна ознайомитися в табл. 2.5

Таблиця 2.5

ПІБ та посада	Питання: Чи достатній рівень знань юнацтва у сфері управління проектами?	Питання: Чи бачиш потребу в освітній програмі з управління проектами для юнацтва 14-17 р.?	Питання: Які теми мають обов'язково ввійти до такої освітньої програми? (якщо на попереднє питання була позитивна відповідь)
Ксенія Дремлюженко, голова КПС	Не є високий рівень знань, потребує покращення	Потрібна освітня програма, бо для реалізації гарних проектів, у юнацтва мають бути необхідні навички	Визначення проблеми і формування мети; планування; командотворення; комунікації.
Владислав Мальков, керівник виховного напрямку КПС	Ні, не достатній. В програмі не передбачено окремого навчання, точок з управління проектами. Також такого матеріалу не викладають у школі	Так, потрібне регулярне навчання, практика, обговорення кейсів з цієї теми.	Аналіз проблем, постановка цілей, моніторинг, ризики.
Дарина Попова, виховниця гуртка "Левиці", ст.Київ	Юнацтву часто бракує знань і навичок управління проектами, через що вони часто застрягають на етапі перед третьою пробою та не закінчують програму	Так, бачу потребу системно навчати юнацтво управлінню проектами	Аналіз проблем, планування проектів, управління командою, комунікації, фінанси і фандрейзинг
Тетяна Переверзева, виховниця гуртка "Лемури", ст.Авдіївка	Рівень знань юнацтва не є достатнім.	Так	Основи управління проектами, робота в команді, комунікації; варто також додати менторство та фінансова підтримка кращих проектів юнацтва

Роман Керелюс, виховник гуртка “Магелани”, ст.Самбір	Дуже обмежений рівень знань в юнацтва, якщо в станиці відсутній спеціаліст або людина, яка закрила III пробу та може поділитися власним досвідом, то часто юнацтво зіштовхується з нерозумінням ролі та потреби III проби	Так	Комунікації, командотворення базові знання з проектного менеджменту, тайменеджмент, робота зі спонсорами або фандрейзинг, огляд різноманітних соціальних проєктів або гутірка з генерації ідей (з досвіду соціальні проєкти найбільше просідають)
---	---	-----	---

Джерело: власна розробка автора на основі опитника

Відповідно до отриманих відповідей можна зробити висновок, що освітня програма є затребуваною в організації. Опитані пластуни відмічають, що юнацтву бракує знань для організації якісних проєктів, тому є потреба у системному навчанні. Серед ключових тем, які мають вийти до програми найчастіше було названо: основи управління проєктами, організація роботи в команді, комунікації та фандрейзинг.

У другому розділі роботи було розглянуто виховну систему МО "ПЛАСТ-НСОУ", оцінено впровадження проєктної діяльності у виховній програмі УПЮ та порівняно із досвідом інших скаутських організацій. Визначені сильні сторони дозволяють окреслити ті практики, які слід зберегти та розвивати, тоді як виявлення слабкостей надає можливість для розуміння напрямку руху та системного вдосконалення.

Проведений аналіз виховної системи та проєктної діяльності дозволяє зробити висновок про потребу інтеграції освітніх програм з управління проєктами у виховну систему Пласту, а також визначити можливі напрямки подальшого розвитку для покращення виховного процесу в організації (на кшталт розробки методичних матеріалів для юнацтва та виховників).

Таким чином можна зробити висновок про актуальність обраного напрямку дослідження, а також визначити рекомендації для вдосконалення виховної системи, зокрема проєктної складової у програмі УПЮ.

РОЗДІЛ 3

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА З УПРАВЛІННЯ ПРОЄКТАМИ ДЛЯ ЮНАЦТВА 14-18 РОКІВ

3.1 Розробка освітньої програми: мета, зміст та методи навчання

Оновлення виховних програм доволі тривалий процес, який містить: дослідження, формування освітніх пропозицій, розгляд та затвердження оновлених програм, апробація, висновки та внесення корективів і лише тоді впровадження. Цей процес може тривати кілька років, і для юнацтва, яке наразі починає чи вже складає третю пробу, ця оновлена виховна програма вже не буде актуальною. Та щоб надати їм зараз підтримку в процесі складання останньої проби, пропонуємо впровадити освітню програму, яка спрямована на ознайомлення юнацтва з базовими поняттями та процесом управління проєктами, на формування навичок грамотного планування та реалізації проєктів в рамках пластової виховної програми. Дана розробка стане помічним інструментом для референтів третьої проби та іншим, хто безпосередньо займається навчанням та роботою з юнацтвом.

Розробка програми передбачає залучення фахівців у галузі управління проєктами, які володіють навичками організації освітнього процесу, мають досвід роботи з проєктами, розуміють контекст та особливості скаутських організацій, зокрема Пласту. Відповідно до цих критеріїв було сформовано експертну групу для розробки освітньої програми з управління проєктами.

У табл. 3.1 надано оцінку досвіду залучених експертів за відповідно напрямкам: досвід організації освітнього процесу, досвід роботи з проєктами, розуміння специфіки організації. Показники оцінки кожного з пунктів було визначено за наступним принципом: 0 – відсутність будь-якого досвіду, 1 – загальне розуміння теми без досвіду практичного застосування знань; 2 – наявність базових теоретичних знань без глибокого розуміння деталей; 3 – знання на рівні спеціаліста, але без специфічних експертних навичок; 4 –

глибоке розуміння теми та відповідний практичний досвід; 5 – високий рівень експертизи з наявністю відповідних навичок.

Таблиця 3.1

Визначення досвіду залучених експертів

Дані залучених експертів	Досвід організації освітнього процесу	Досвід роботи з проєктами	Розуміння специфіки організації
Богдан Рак - сертифікований тренер PMI, менеджер проєктів у SoftServe Global	3	5	5
Ольга Юрчишин - керівниця співпраці зі школами та громадами у представництві міжнародної програми Teach For All в Україні	5	4	4
Анастасія Слюсаренко - проєктна менеджерка в Elogic Commerce, засновниця ГО “Тарілка”	3	4	5
Ольга Герус - сертифікована тренерка International Certified Coach, експертка проєкту “Компетентності в Пласті”	5	4	5
Владислав Мальков - керівник виховного напрямку Центрального офісу Пласту	4	3	5
Олександр Шеметун - Голова Окружної Пластової Ради в Київській обл., виховник старшого юнацького гуртка ст.Ірпінь	3	3	4

Джерело: власна розробка автора

Таким чином провідним експертом у сфері управління проєктами став Богдан Рак, а у сфері організації освітнього процесу – Ольга Юрчишин та Ольга Герус. Кожен із залучених експертів має високий рівень розуміння специфіки організації зокрема: Богдан Рак має ступінь гетьманського пластуна-скоба і був комендантом ЮМПЗ-2012; Анастасія Слюсаренко очолювала осередок Пласту 2020-2021 року, має ступінь пластунки-вірлиці; Владислав Мальком – керівник виховного напрямку організації, координує процеси підтримки та розвитку виховних програм Пласту.

Відповідно до мети та цілей програми й цільової аудиторії, команда спільно із залученою експертною групою обрали формат та розклад занять,

узгодили вимоги до організації навчального процесу та необхідну матеріально-технічну базу. Освітня програма включає різні методики, поєднує формати та підходи навчання (гутірки, майстерні тощо). **Структура освітньої програми** містить теоретичний, практичний, мотиваційний блоки та порядок менторської підтримки, як зображено на рис. 3.1.

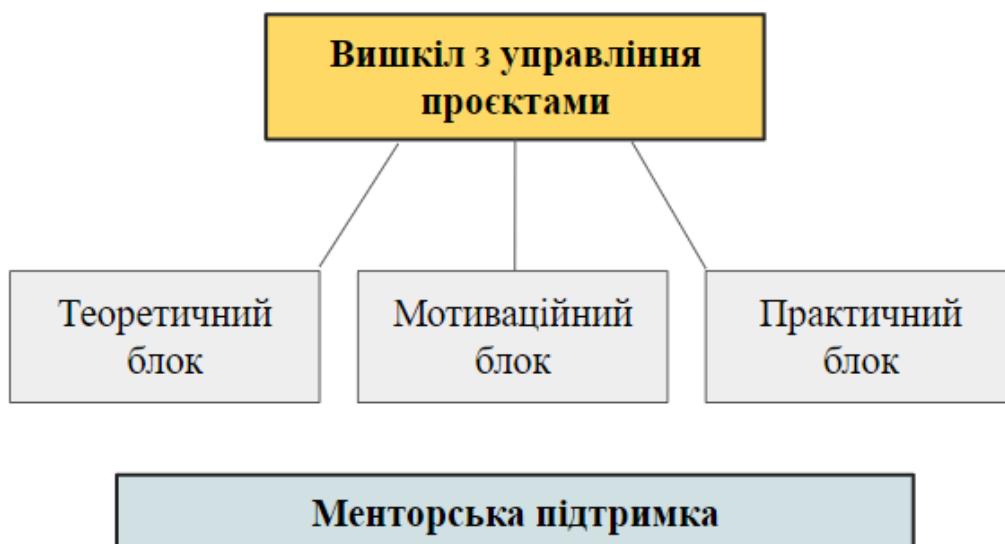

Рис. 3.1 Структура освітньої програми

Джерело: власна розробка автора

Мета освітньої програми: розширити знання та покращити навички старшого юнацтва у сфері управління проєктами задля підвищення якості реалізованих проєктів в рамках складання третьої проби

Цілі освітньої програми:

- надати базові знання з теми управління проєктами;
- окреслити підходи до планування проєкту;
- надати інструменти планування проєкту;
- підвищити мотивацію юнацтва до складання третьої проби;
- створити майданчик для обміну досвідом між учасниками вишколу;
- надати підтримку в процесі складання третьої проби.

Цільова аудиторія: пластуни учасники/пластунки учасниці, пластуни розвідувачі/пластунки розвідувачки.

Формат: програма реалізовується у вигляді 3-денного вишколу, через теоретичний, мотиваційний та практичний блоки та подальша менторська підтримка впродовж 3 місяців після навчання.

Зміст освітньої програми:

Теоретичний блок спрямований на розширення знань юнацтва у сфері управління проєктами. Подається переважно через формат гутірок, які розкривають наступні теми:

1. Вступ: огляд управління проєктами.

1.1 Визначення поняття “проєкт”.

Використовуючи інструмент “Мозковий штурм” учасники діляться своїм баченням щодо визначення поняття, наводять приклади проєктів у своїх осередках. Після обговорення фіксуються наступні акценти:

- Проєктом може бути будь-яка подія, діяльність, продукт, що приносить користь (задовольняє чийсь потреби) і має унікальну чи інноваційну складову
- Продуктами проєкту можуть бути як матеріальні (збірка віршів), так і нематеріальні (нагородвані безпритульні тварини) результати.

Підсумовуючи інструктор пропонує загальне визначення поняття “проєкт”: це діяльність обмежена у ресурсах та часі, має визначені початок та кінець, спрямована на розв'язання конкретної проблеми.

1.2 Трикутник проєктного менеджменту.

Учасники знайомляться із трикутником проєктного менеджменту. Формується уявлення щодо ключових елементів проєкту та розуміння їх співзалежності. Демонструється трикутник з поясненням ключових елементів, а саме: час, ресурси, зміст, якість.

1.3 Життєвий цикл проєкту: ініціювання, планування, реалізація, моніторинг і контроль, закриття.

Загальний огляд та характеристика основних етапів проєктної діяльності (zoom out), відповідно яких будуватиметься подальша програма (zoom in).

2. Ініціювання

2.1 Визначення проблеми та постановка мети.

В контексті проєктної діяльності проблема – це різниця між наявною ситуацією та бажаною. Таким чином проблема це те, що вимагає змін. Аби продемонструвати взаємозв'язок проблеми та мети, знайомимо учасників з інструментами аналізу “Дерево проблем” та “5 чому”.

Мета – це планований результат, який має позитивний вплив на суспільство. Формулюється одним реченням за такою формулою: очікуваний результат (зниження, посилення, запобігання...) + проблема + ЦА + шлях.

Пропонується робота в групах: визначення проблеми та постановка мети (відповідно умов наданими інструктором).

2.2 Визначення цільової аудиторії та зацікавлених осіб

Надання розуміння і наведення прикладів важливості визначення ЦА та стейкхолдерів (через практичні справи на кшталт “Лісова газета” та “Історія відкриття” відповідно).

2.3 Цілі за SMART

Формування навичок постановки цілей за методикою SMART. Робота в групах: постановка цілей (відповідно умов наданими інструктором).

2.4 Затвердження проєкту

Пояснення правил оформлення статуту проєкту та порядок його затвердження.

3. Планування (занурення в області знань)

3.1 Управління командою

Формування команди, розподіл ролей, визначення відповідальних із подальшим закріпленням за конкретними задачами в рамках проєкту. Розгляд лідера як провідника команди, побудова команди через ігрові справи.

3.2 Управління змістом та управління розкладом

Підготовка детального плану втілення проєкту (етапи втілення та часові межі, покрокові задачі, комунікації, ресурси, бюджет, KPI). Ознайомлення із підходом ієрархічної структури (WBS), для детального опису робіт в рамках проєкту.

3.3 Управління ресурсами

Пояснення правил формування бюджету, переліку необхідних ресурсів та плану їх залучення (фандрейзинг). Варто розглядати 2 можливі варіанти бюджету, коли його формують виходячи з потреб “знизу до гори”, або ж на основі визначеної суми.

3.4 Управління комунікаціями

Детальний огляд взаємозалежності компонентів: ЦА + позиціонування + меседж + канал. Формування календарного та контент плану комунікацій.

3.5 Управління якістю та управління ризиками

Огляд проектів на відповідність вимогам (законодавчими нормами, вимогами правильників, очікуваннями проводу і т.д.), які ляжуть в основу для визначення критеріїв якості, якщо ці вимоги не було враховано раніше, то вони можуть вплинути на зміст і потягнути зміни в інших областях.

Роботу з ризиками описуємо за таким алгоритмом:

Ідентифікація – оцінка ймовірності – наслідки

Варто розділяти ризики на загрози та нагоди, допоміжним інструментом може бути SWOT-аналіз. Наступним кроком стане розробка стратегії реагування на ці ймовірні події. Для уникнення загроз обираємо серед 5 стратегій:

- Пом’якшити. Зменшити вірогідність настання події, чи її вплив на плани, чи одне і друге. потреба в ресурсах росте
- Передати. Подумати на кого можна переадресувати дії пов’язані з ризиком, хто може розв’язувати можливу проблему (на прикладі страхових компаній, які перебирають компенсації при непередбачених збитках).
- Уникнути. Обравши інший шлях кращій чи безпечніший при наявних умовах.
- Прийняти. Нічого не робити – теж вибір. Але в при такому виборі має бути “План “Б” на випадок, якщо ризик таки станеться.
- Ескалювати вищому керівництву. Ця стратегія підходить тоді, коли ризик загрожує ініціативі, але важелів впливу на чинники ризику не

маємо, відтак не можемо застосувати будь-яку із чотирьох стратегій, перелічених раніше.

Втілення стратегій реагування на ризики неодмінно додасть змісту, відтак вимагатиме більше часу, і збільшить бюджет. Але це - не від'ємна частина роботи над проектом, яку не можна пропускати, аби не отримати більших збитків чи катастрофічних наслідків.

4. Реалізація проекту та моніторинг

4.1 Моніторинг

Обговорення необхідності відстеження перебігу проекту та фіксація результатів на кожному з етапів. Пояснення циклу Демінга або PDCA - “Plan, Do, Check, Act”, або ж “Заплануй, Виконай, Перевір, Скорикуй”.

4.2 Шлях скоба/вірлиці (досвід)

Розповідь про реалізовані проекти на третю пробу від пластунів здобувших ступінь пластуна-скоба чи пластунки-вірлиці: складнощі, виклики, нюанси, позитив, користь – досвід.

4.3 Гутірка про 3 пробу (процедура)

Пояснення системи третьої проби, порядок складання проби, огляд критеріїв оцінювання проектів.

5. Закриття проекту

5.1 Підтвердження завершення робіт

Порядок перевірки виконаних робіт та зобов'язань (відповідно до вимог), робота з документами (оновлені та архівовані), звільнення ресурсів, оформлення звіту (результати та успіхи проекту, проблеми та рекомендації для майбутніх проектів), проведення аналізу "постпроекту" (формальна чи неформальна подія для відзначення завершення проекту та подяка команді).

Практичний блок спрямований на застосування отриманих знань у сфері управління проектами в часі навчання. Відбувається у групах 6-8 осіб. Розробка соціального проекту з подальшою презентацією та обговоренням за наданим шаблоном (див. Додаток Д). Час роботи над проектами має бути не менше $\frac{1}{3}$ навчального періоду вишколу.

Мотиваційний блок реалізується в рамках практичного блоку через гутірку “Шлях скоба/вірлиці”. Додатковим ресурсом підтримки мотивації учасникам може бути спільний чат учасників, що функціонуватиме після завершення вишколу, і позанавчальна програма (вечірня) та включення елементів гри для знайомства та створення позитивного фону. Згідно з результатами опитування представників громадського сектору, понад 80% опитаних дають високу оцінку важливості неформального спілкування в часі навчання [50].

Важливо зазначити, що в освітній програмі використано підходи та термінологію із дисципліни управління проєктами, однак не було намагання розкрити повністю чи наслідувати її в чистому вигляді, а скоріше це пропозиція “рецептів”, адаптовані до потреб виховної програми Пласту, та користувачі програми в свою чергу додатково можуть адаптувати запропоновані підходи та інструменти до своїх потреб.

3.2 Апробація освітньої програми з управління проєктами

На основі розробленої освітньої програми було організовано Вишкіл з управління проєктами, в якому взяло участь 50 учасників старшого юнацького віку (14-17 років), такі що завершили першу пробу та в процесі складання другої (75,4%) або вже третьої проби (24,6%). При зголошенні на вишкіл юнацтво було запропоновано оцінити свій рівень знань у галузі управління проєктами. Переважна більшість оцінили на 4-6 балів за 10-бальною шкалою, що є середнім показником і свідчить про наявність базових знань, відповідні результати можна побачити на рис. 3.2

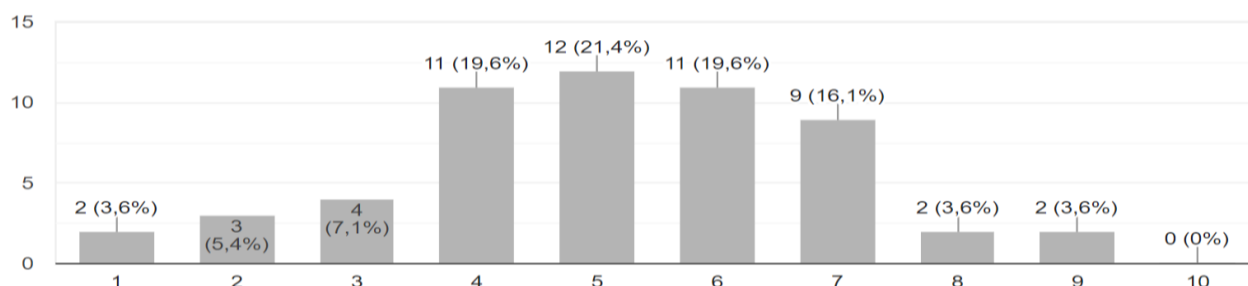

Рис. 3.2 Оцінка знань з управління проєктами

Джерело: власна розробка автора на основі даних опитника

Для оцінки знань юнацтва на вишколі було використано форми вхідного та вихідного контролю. Опитування було проведено через Форму (див.Додаток Е).

В анкеті були питання з дисципліни управління проєктами. За результатами відповідей на перше питання бачимо на рис. 3.3 відсоток правильних відповідей складає 30,8%, а на рис. 3.3 – 86,8%, що майже у 3 рази більше.

Саме питання звучало наступним чином: Що таке проєкт?

- оформлена документація з реалізації запланованого заходу
- сукупність дій, обмежених у часі та ресурсах, що спрямовані на вирішення проблеми або досягнення конкретної мети
- група елементів (які включають як людей, так і технічні елементи), що має діяти як ціле з метою досягнення поставлених цілей діяльність, що передбачає спільну роботу задля задоволення потреб інших осіб

Визначення поняття “проєкт”

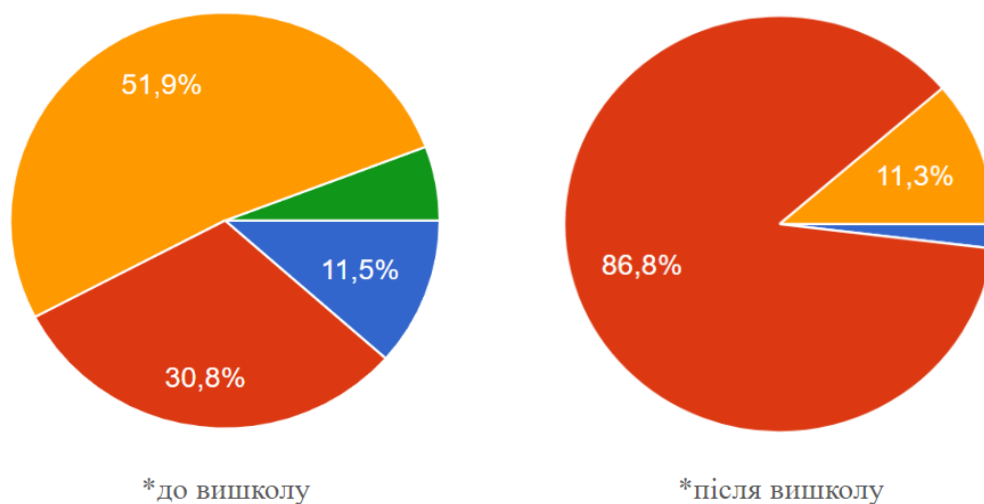

Рис. 3.3 Порівняльні графіки вхідного і вихідного контролю знань питання 1

Джерело: власна розробка автора на основі даних опитника

Другим питання необхідно було визначити: З яких етапів складається проєкт?

- ініціація, планування, реалізація, моніторинг, завершення

- планування, розподіл обов'язків, реалізація, аналіз
- обговорення ідеї, планування, пошук ресурсів, реалізація, оцінка
- формування команди, планування, втілення, обговорення

З яких етапів складається проєкт?

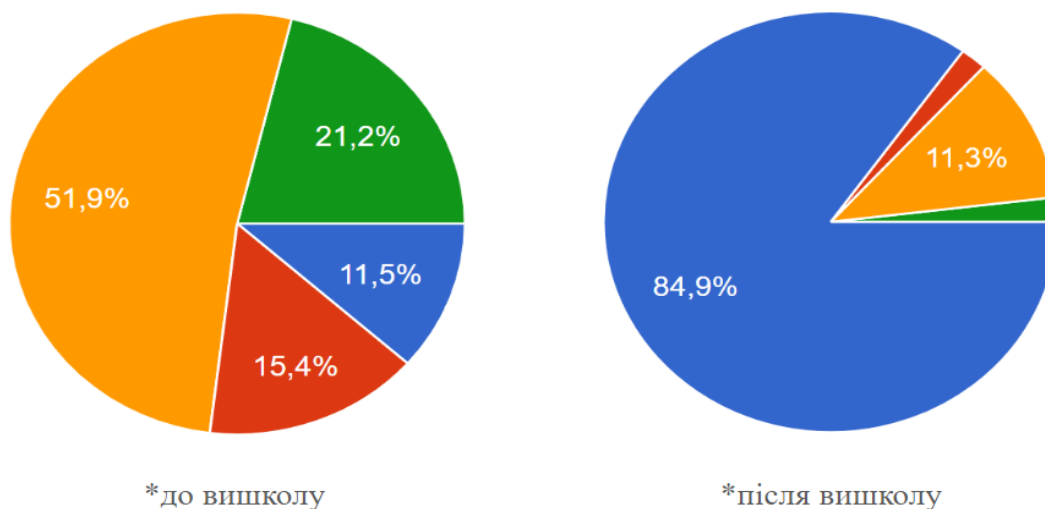

Рис. 3.4 Порівняльні графіки вхідного і вихідного контролю знань питання 2

Джерело: власна розробка автора на основі даних опитника

Відповідно отриманих відповідей на це питання можна побачити на рис. 3.4, що приріст знань відбувся майже у 8 разів. Ми також бачимо, що більша частина учасників обрали відповідь, де наявний пункт “пошук ресурсів”, що свідчить про розуміння важливості цієї складової в проєкті. Можна зробити припущення, що такі помилки зроблені через підміну понять “складові” та “етапи” проєкту.

Наступне питання, яке ми розглянемо, стосується цілей проєкту. Учасники мали обрати варіант з критеріями згідно з якими по системі SMART має бути ціль:

- конкретна, вимірювана, досяжна, значуща, обмежена в часі
- цікава, зрозуміла, узгоджена, амбітна, ресурсна
- приваблива, амбітна, перевірена, зрозуміла, гнучка
- точна, досяжна, обговорена, фіксована, планована
- конкретна, вимірювана, досяжна, значуща/ресурсна

Цілі згідно з SMART

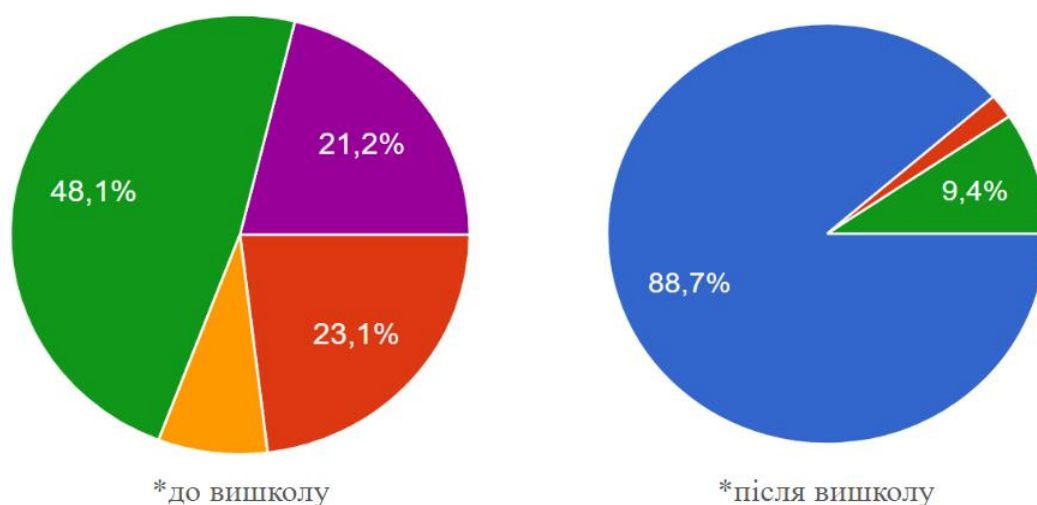

Рис. 3.5 Порівняльні графіки вхідного і вихідного контролю знань питання 3

Джерело: власна розробка автора на основі даних опитника

Ми бачимо, що жодний з учасників не обрав правильний варіант відповіді, натомість переважна більшість вважає, що ціль має бути: точна, досяжна, обговорена, фіксована, планована.

Можна зробити висновок, що рівень знань юнацтва у сфері управління проєктами – нижче середнього. Таким чином отримані результати зрізу знань не збігаються з суб'єктивною оцінкою учасників своїх знань, за якими 64,3% учасників мають 5 і вище балів (за 10-бальною шкалою), що свідчить про відсутність розуміння стандартів управління проєктами, відповідно планування і реалізація проєктів в рамках третьої проби відбувається на інтуїтивному рівні.

Після завершення вишколу учасники заповнили форму зворотного зв'язку, де мали можливість оцінити змістовну складову вишколу (рис. 3.6)

Таким чином результати оцінки знань юнацтва після навчання, що складають понад 80% засвоєння наданого матеріалу, і високої оцінки наповнення вишколу, яку надали учасники через опитування, свідчить про успішність розробленої освітньої програми.

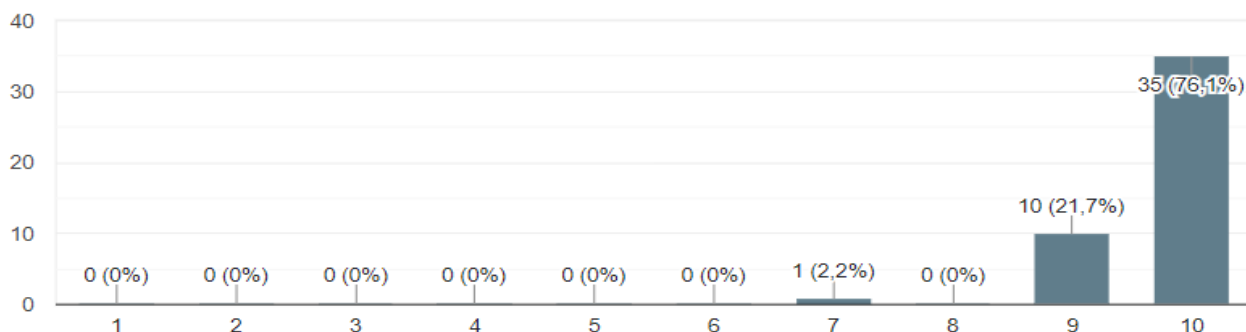

Рис. 3.6 Оцінка змістовної складової вишколу

Джерело: власна розробка автора на основі даних опитника

Серед інших питань у формі зворотного зв'язку було відкритого типу: Чи участь у вишколі посприяла твоїй мотивації відкрити/завершити 3 пробу? Відповіді переважно були позитивні: “ОДНОЗНАЧНО ТАК, зрозуміла що проєкти потрібні не тільки на 3 пробу, а й загально, в житті та суспільстві”, “Таак, після проходження вишколу я супер замотивувалась здати на вірлицю і це вже не так складно виглядає знаючи як усе покроково робити і як уникати якихось помилок з якими нам поділились інструктори”, “Я тепер знаю, що проєкт це не є щось позахмарне та неосяжне, це цілком реально. + під час вишколу мені прийшла дуже класна ідея, щодо проєкту, я запропонувала її своїй команді, ми її презентували і от я вже не можу дочекатись коли відкрию 3 пробу і буду втілювати цю ідею проєкту в життя”, “Я до вишколу мала мотивацію відкривати третю пробу, але переживала наскільки якісно і правильно я зможу реалізовувати проєкти. зараз я не переживаю на цей рахунок”, “Так, тепер я не боюся відкривати 3 пробу і починати робити на неї проєкти, бо знатиму, як це робити!:)”, “так, ця 3 проба для мене була як туманом щось складним, а цей вишкіл мені наче розклав все незрозуміле по полицях і тепер 3 проба не така страшна як раніше”, “Точно добавились знання. Мотивація також з'явилась, проте в моєму пластовому оточенні є дуже багато проблем, а вишкіл їх перекрити не може”.

У своїх відповідях учасники зазначали, що отримані знання вплинули на зниження рівня страху перед проєктною діяльністю (в тому числі й третьою пробую загалом), виникли нові ідеї, посилилася мотивація.

Остаточні висновки щодо користі навчання на основі розробленої освітньої програми можна буде зробити після отримання звітів реалізованих учасниками проєктів.

3.3 Рекомендації щодо впровадження освітньої програми у виховну систему УПЮ

Кожен зв'язковий та виховник прагне, аби його юнацтво успішно завершило виховну програму Пласту та здобули ступінь пластуна-скоба чи пластунки-вірлиці. На етапі складання третьої проби помічним для юнацьких впорядників стане освітня програма, яка є новим інструментом для пластової програми УПЮ спрямованим на розвиток навичок управління проєктами.

Аби освітня програма мала максимально позитивний ефект, варто починати формування навичок управління проєктами з моменту початку проходження юнацтвом, а саме з етапу першої проби.

На старті складання першої проби рекомендуємо впровадити нову вмільсть (для юнацтва вікової категорії 13-14 р.) — персональний менеджмент – розробити вмільсть та посібник до неї, який надасть юнацтву можливість готуватися до складання вмільости самостійно, а виховникам стане помічним матеріалом для підготовки до сходин. Для цієї вікової категорії через персональний менеджмент почнеться знайомство з проєктною діяльністю, завдяки чому юнаки вчитимуться грамотно планувати свій час, визначати цілі, розставляти пріоритети, розпоряджатися фінансами та іншими ресурсами. Здобуття такої вмільости передбачає, що юнацтво отримає необхідні знання та навички, що стануть у нагоді при складанні точок проби та сформується базові навички для особистого життя.

Наповнення другої проби має стати підґрунтям до здачі наступної проби, в тому числі й навчити управляти проєктами. Звідси виникає потреба включення блоку з управління проєктами у другу пробу, який допоміг би юнацтву зрозуміти як саме творяться проєкти (включаючи теми фандрейзингу, комунікацій, управління часом, планування тощо). На цьому етапі не є

обов'язкове втілення проєктів у лідерській ролі, але юнацтво вже має брати участь в організації та входити в команду проєкту.

Що стосується третьої проби, то варто сформувавши чіткий перелік вимог та критеріїв зокрема до соціальних проєктів та розробити робочий зошит (запозичити досвід бойскаутів), де юнацтво фіксуватиме свої успіхи, який включатиме рекомендації щодо реалізації проєктів зокрема та лідерства. Для отримання ширших знань та формування навичок управління проєктами стане в нагоді навчання на основі розробленої освітньої програми для старшого юнацтва, що охоплює ключові процеси проєктної діяльності. Адже на етапі третьої проби вимагається обов'язкове втілення проєктів у лідерській ролі.

Освітня програма може бути комплексно реалізована як навчання у формі вишколу, так і частково реалізована в часі проведення сходин, за умов наявності досвіду з управління проєктами у виховника (див.Додаток Ж).

Для реалізації освітньої програми рекомендовано:

1. Матеріальна база. Маркери, фліпчарт, різнокольорові стікери, паперовий скотч, аркуші паперу А4, ручки та олівці.
2. Організація простору. Розсадка півколом з вільним простором посередині.
3. Методи навчання. Гутірка (лекція), дискусія, інтерактивні методи навчання, практична робота, гра.
4. Учасники. Оптимальна кількість учасників до 30 осіб, із пластовим ступенем учасник або розвідувач (вікової категорії 14-17 років).

Задля залучення необхідних ресурсів та підтримки у реалізації освітньої програми (наприклад такої як залучення експертів, комунікаційна підтримка, ресурси на кшталт канцелярні приладдя тощо) необхідно враховувати інтереси зацікавлених сторін (табл. 3.2)..

Таблиця 3.2

№	Стейкхолдери	Опис	Рівень впливу	Рівень зацікавл-ті

1.	КБ УПЮ	Головний орган в Пласті, який відповідає за виховну систему в УПЮ. Можуть погодити чи відхилити впровадження освітньої програми.	Високий	Високий
2.	Впорядники, зв'язкові	Виховники гуртків (структурна одиниця з 6-8 юнаків). Сигналізуватимуть про потребу та ініціюватимуть проведення навчання, залучатимуть учасників	Високий	Високий
3.	Референти 3-проби	Члени станичних старшин чи булави, що координують третьопробників. Популяризуватимуть програму на своїх рівнях управління.	Високий	Високий
4.	Станиці	Місцеві осередки Пласту. Реалізовуватимуть освітню програму у своїх осередках, надаватимуть ресурсну підтримку.	Середній	Середній
5.	Курені УПЮ	Виховна одиниця, що об'єднує кілька гуртків. Мотивуватимуть юнацтво брати участь у навчанні.	Середній	Високий
6.	Скоби/Вірлиці (УСП)	Пластуни, що пройшли юнацьку програму та здобули найвищий ступінь. Долучатимуться до організації навчання, ділитимуться досвідом.	Середній	Високий
7.	Юнацтво	Пластуни віком 11-17 років. Братимуть участь у навчанні, рекомендуватимуть іншим пластунам.	Середній	Високий
8.	Батьки	Відповідальні за дитину особи. Даватимуть дозвіл на участь у навчанні, покриватимуть необхідні витрати.	Середній	Середній
9.	Громада	Жителі певної території. Учасники організованих юнацтвом проєктів.	Низький	Середній
10.	Грантодавці	Організації, що надають ресурсну підтримку проєктів. Підтримуватимуть проведення навчання (в першу чергу у грошовому форматі)	Середній	Важко визначити, по ситуації

Джерело: власна розробка автора

Успішне впровадження освітньої програми великою мірою залежить від рівня організації вишколу, бо саме створення комфортних умов навчання є запорукою ефективного засвоєння знань. Відповідно до цього рекомендуємо

зосередити свою увагу на таких аспектах, які мають бути обов'язково дотримані:

- Реєстрація вишколу. Проведення заходу має бути погоджено станичною чи окружною старшиною. В разі проведення вишколу на крайовому рівні, необхідно зголосити його через єдину форму для отримання погодження на проведення від КБ УПЮ.
- Формування команди проєкту. Для підготовки та проведення вишколу необхідно сформувати команду, яка передбачає обов'язкову наявність членів проводу (комендант, бунчужний, писар) та інструкторів. Всі члени проводу мають бути залучені в процесі підготовки вишколу на постійній основі.
- Місце проведення. Має бути просторе приміщення з достатнім освітленням та температурою повітря не менше 18 градусів. Обов'язкова наявність щонайменше однієї порожньої стіни (без вікон), на яку можна чіпляти наочні матеріали. Наявність вбиральні є також основним критерієм для затвердження приміщення.
- Харчування. Організація повноцінного триразового харчування з можливими перекусами між основними прийомами їжі. У постійному доступі має бути наявна вода для пиття.
- Залучення учасників. Необхідно визначити критерії відбору учасників, які будуть прокомуніковані на загальній нараді разом із поширенням форми зголошення.
- Аналіз вхідних/вихідних анкетувань щодо якості знань. Для відстеження успішності проведеного навчання необхідно робити зріз знань перед початком вишколу та по його завершенню.

Важливою частиною впровадження освітньої програми є відстеження успіхів учасників після проходження навчання і підтримка в реалізації проєктів через консультації та менторський супровід.

У третьому розділі роботи описано процес розробки та апробації освітньої програми з управління проєктами для юнацтва вікової групи 14-18 років.

Метою розробки було створення комплексної, адаптованої до особливостей цільової аудиторії програми, що спрямована на розвиток навичок управління проєктами та формуванню лідерських якостей серед молоді.

На основі отриманих та опрацьованих даних було отримано не втішний результат якості знань юнацтва у галузі управління проєктами. Адже на етапі першої та другої проб пластуни складають точки пов'язані з проєктною діяльністю можна сказати на інтуїтивному рівні. Інтеграція навчання управлінню проєктами має відбуватися комплексно, і здобуття знань та формування навичок необхідно впроваджувати з початку виховної програми УПЮ. Відповідно до цього було надано рекомендації впровадження дисципліни так аби охопити вікові групи: 11-13, 14-15, 16-18 років, де останні 2 групи будуть брати безпосередню участь у втіленні проєктів.

ВИСНОВКИ

У теоретичній частині дослідження було описано сутність проєктної діяльності та розглянуто підходи до управління проєктами, за основу взято стандарти РМІ описані у РМВОК. Завдяки опрацьованій літературі було підтверджено важливість проєктного підходу в організації діяльності не лише бізнес-структур, а й громадських організацій. Саме завдяки проєктній діяльності неприбуткові організації можуть реалізовувати свою місію, формуючи не суцільний процес для досягнення мети, а групуючи саме проєкти, і так маленькими кроками просуваючись вперед. Важливо таким чином організувати роботу, щоб ключовим критерієм і обмеженням була стратегія організації, а не зовнішні фактори, на кшталт вимоги донорів. Тобто підбирати співпраці, гранти та інше відповідно до мети організації, а не навпаки, підлаштовувати діяльність організації під інших.

Також в роботі було досліджено практику застосування освітніх програм в громадському секторі. Освітні програми в цілому варто розглядати, як інструмент для громадського сектору, що сприяє підвищенню рівня професійності. Програми саме неформальної освіти мають перевагу у гнучкості, що дозволяє формувати зміст під конкретну аудиторію, включати елементи з певною специфікою, визначати обсяги матеріалу та необхідний час на практичну роботу.

Для кращого розуміння специфіки НСОУ "ПЛАСТ" було вивчено статут, ознайомлено з метою, місією, візією та основними напрямками роботи організації. Розглянувши виховну систему Пласту, було виявлено прогалини в інтеграції дисципліни управління проєктами у програму УПЮ, що стало першим показником в необхідності освітньої програми. На основі даних дослідження «Поточна виховна програма УПЮ: ставлення юнацтва та впорядників», яке було проведено у 2022-2023 році на замовлення КПС, було організовано додаткове опитування юнацтва з метою визначення їх потреб у процесі проходження юнацької програми, а саме на етапі складання третьої проби. На основі отриманих результатів можна спостерігати попит серед

юнацтва на навчання у сфері управління проєктами. Також для визначення потреби Пласту в освітній програмі з управління проєктами, було проведено опитування старших представників організації. Так всі опитані стверджували про необхідність розробки та впровадження такої програми.

В результаті проведеного дослідження, спрямованого на ознайомлення з підходами до управління проєктами та їх впровадження у громадських організаціях, вивчення практики застосування освітніх програм у громадському секторі, а також аналізу виховної системи Пласту, зокрема реалізації проєктної діяльності в рамках програми УПЮ, була розроблена та апробована освітня програма з управління проєктами для старшого юнацтва.

У процесі розробки освітньої програми була визначена структура та зміст, що включає теоретичний блок з основ управління проєктами, практичну роботу та мотиваційну частину через взаємодію зі спільнотою (спілкування, обмін досвідом). Методи навчання були обрані з урахуванням активного залучення юнацтва, стимулювання їх творчого мислення та практичного застосування отриманих знань.

Апробація освітньої програми відбулася через проведення пілотного вишколу серед представників цільової групи, а саме юнацтва що закінчило складати другу пробу або почало складання третьої проби. Аналіз отриманих даних вказує на позитивний вплив освітньої програми впершу чергу на мотивацію юнацтва. Виявлені позитивні зміни у рівні знань та навичок управління проєктами, що підтверджує ефективність розробленої програми. Також виявлено позитивний вплив програми на розвиток лідерських та організаторських навичок серед пластунів 14-17 років, що є актуальним і важливим в контексті сучасних викликів та потреб суспільства. Засвоєння учасниками знань з управління проєктами не лише покращить їхні особисті характеристики, але й сприятиме створенню активних та спроможних громадян, здатних до реалізації власних ідей та розвитку країни.

Висновки, отримані в результаті дослідження, свідчать про важливість впровадження не тільки освітньої програми з управління проєктами для

старшого юнацтва в виховну систему Пласту, а й формування уявлення та початкових знань з даної дисципліни і для молодшого юнацтва, ще на етапі першої проби. Результати дослідження можуть служити основою для подальших покращень у системі виховання та навчання членів громадських організацій, спрямованих на розвиток їхнього лідерського потенціалу та управлінської ефективності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Словник термінів з управління проектами PMI (Версія 3.3), 2022. URL: https://pmiukraine.org/wp-content/uploads/2022/05/PMILexicon3.3_Ukr.pdf (дата звернення: 30.11.2023).
2. Довгань Л.Є., Мохонько Г.А., Малик І.П., Управління проектами: навч. Посіб. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2017. 420 с.
3. Батенко Л. П., Загородніх О. А., ЛіщинськаВ. В. Управління проектами: навч. посібник. Київ: КНЕУ, 2005. 231 с.
4. Когон К., Блейкмор С., Вуд Дж. Керування проектами для «неофіційних» проект-менеджерів. Харків: Фабула, 2019. 240 с.
5. Волинець Д. CURLY менеджмент: як управляти проектами, не зраджуючи себе. Київ: Yakaboo Publishing, 2023. 200 с.
6. Jeffrey P. Davidson. Ten Minute Guide to Project Management (10 Minute Guides). MacMillan Publishing Company, 2000. 182 p.
7. Зінке Н. Управління проектами: Ведіть свою команду до успіху в кожному проекті/ пер. з англ. Я.Мельник, 2023. 44 с.
8. Heldman K. Project Management JumpStart, 3rd Edition. Canada, 2011. 360 p.
9. Khanna R. B. Project Management. Publisher, PHI Learning Pvt., 2011. 340 p.
10. APM Body of Knowledge 5th Ed. Publisher: Association for Project Manage, 2006. 198 p.
11. A Guide to the Project Management Body of Knowledge (PMBOK® Guide) Fifth edition. Project Management Institute, Inc., 2013. 589 p.
12. Джозеф Х. Основи управління проектами. Харків: Фабула, 2020. 272 с.
13. Стандарт з управління проектами та Настанова до зводу знань з управління проектами (Настанова PMBOK). URL: https://pmiukraine.org/wp-content/uploads/2022/08/PMBOK7_Ukr_ForPersonalUseOnly.pdf (дата звернення: 05.12.2023).
14. Багашова Н. В. Міжнародні практики і методики управління проектами у вітчизняному менеджменті. *Ефективна економіка*. 2015. №7. URL:

- <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4185> (дата звернення: 05.12.2023).
15. PMI Ukraine Annual Report, 2022 URL: https://issuu.com/pmiukrainechapter/docs/_pmi_2022 (дата звернення: 05.12.2023).
16. PMI Ukraine URL: <https://pmiukraine.org/> (дата звернення: 05.12.2023).
17. Drucker P. Managing the Non-Profit Organization. New York: Routledge, 2011. 192 p.
18. Cabanis-Brewin, J. Reinventing the business of doing good: project management in the nonprofit sector. PM Network, 12(4), 1998. URL: <https://www.pmi.org/learning/library/project-management-nonprofit-sector-3267> (date of access: 22.12.2023).
19. Stasik, T. Charitable Risks: How to Overcome Four Common Project Obstacles at Nonprofits. PM Network, 32(5), 2018. URL: <https://www.pmi.org/learning/library/overcoming-common-project-obstacles-nonprofits-11154> (date of access: 22.12.2023).
20. Гончар Ю., Жукова О., Кінаш А., Кірсанова Ю., Малько Ю., Остапчук О., Чермошенцева Н. Проектний менеджмент в діяльності громадських організацій: управління змінами у громадських об'єднаннях. / заг. ред. Дмитрук Н. Полтава, 2020. 94 с.
21. Пілотна методологія оцінки рівня організаційного розвитку ОГС / Програма розвитку ООН в Україні. Київ: ПРООН, 2013. 42 с. URL: https://issuu.com/dhrpraxis/docs/pilot_methodology_of_organizational (дата звернення: 12.12.2023).
22. Про освіту: Закон України від 16.07.2019р. № 10-р/2019. Верховна Рада України. 2017, № 38-39, 380 с. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 12.12.2023).
23. Державна політика у сфері освіти дорослих в Україні. Звіт за результатами дослідження. DVV International в Україні, 2021. URL: <https://www.dvv->

- international.org.ua/fileadmin/files/eastern-neighbors/Ukraina_pics/Ira/Publications/State_policy_web.pdf (дата звернення: 19.12.2023)
24. Онлайн-курс “Основи проєктного менеджменту”. Prometheus. URL: https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+BASICPM101+2022_T1 (дата звернення: 19.12.2023)
25. Онлайн-курс “Від ідеї до змін: проєктний менеджмент для соціальних ініціатив” ВУМ online, 2021. URL: <https://vumonline.ua/course/from-ideas-to-changes/> (дата звернення: 19.12.2021)
26. Курс “Управління проєктами (за стандартом PMI)”. Академія PwC. URL: https://www.pwc.com/ua/uk/services/corporate_trainings/project-management-pmi.html (дата звернення: 19.12.2023)
27. Онлайн-курс “Проєктний менеджмент (управління проєктами)” Освітній хаб міста Києва. URL: <https://eduhub.in.ua/courses/proektniy-menedzhment-upravlinnya-proektami> (дата звернення: 19.12.2021)
28. Онлайн-курс “Проджект-менеджер в ІТ”. Laba. URL: <https://laba.ua/lecture/prodzhekt-menedzher-v-it> (дата звернення: 19.12.2023)
29. Статут МО “Пласт – Національна скаутська організація України” (нова редакція від 29 квітня 2023 р.)
30. Офіційний сайт “Пласт – Національна скаутська організація України” URL: <https://www.plast.org.ua/> (дата звернення: 26.12.2023)
31. Старосольський Ю. Велика Гра. Тернопіль: Лілея, 1995. 54 с.
32. Тисовський О. Життя в Пласті: посіб. для українського пластового юнацтва 4-е вид. Торонто: Головна Пластова Булава, 1997. 551 с.
33. Онишкевич Л. Пласт і провідництво. Тернопіль: Лібра Терра, 2015. 64 с.
34. Тисовський О.. Ідеологія Пласту – українського скаутингу / упоряд. Струганця В.Р. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2012. 56 с.
35. Правильник Уладу Пластунів Юнаків і Уладу Пластунок Юначок. 1 частина. Програмові та устроєві напрямні. КУПО, 2020. URL:

- <https://plast.org/wp-content/uploads/2014/02/Pravylnyk-UPU-1-zminy-KUPO-2019.pdf> (дата звернення: 29.12.2023)
36. Правильник Уладу Пластунів Юнаків і Уладу Пластунок Юначок. Напрямні для переведення програми УПЮ URL: <https://www.plast.org.ua/wp-content/uploads/2020/07/Pravylnyk-UPYU-ch.2.pdf> (дата звернення: 29.12.2023)
37. Тисовський О. З юних літ Українського Пластового Уладу. *Пластовий шлях*. 1954. №.7. С.30-49
38. Бейден-Поуелл Р. Порадник виховникам. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2012. 72 с.
39. Річний звіт МО “Пласт – Національна скаутська організація України” за 2021-2022 рік URL: <https://drive.google.com/file/d/1WwEcRp1shWBhUgh1AVggYXXC4CHgSlZd/view> (дата звернення: 30.12.2023)
40. Рішення МРСК від 05.03.2006
41. Дослідження: поточна виховна програма УПЮ 2022-2023 рік. Київ, 2023. 242 с.
42. Звіт Референта Третьої проби та старшого юнацтва станиці Львів URL: <https://prezi.com/1bb8jwlhwsn3/presentation/> (дата звернення: 30.12.2023)
43. Інтерактивний портал для виховників “Пластова банка” URL: <https://plastovabanka.org.ua/proby/tretya-proba/> (дата звернення: 31.12.2023)
44. Офіційний сайт “Пласт США” URL: <https://plastusa.org/resources/knowledge-base/treta-proba/> (дата звернення: 31.12.2023)
45. Історичний блог “100 кроків” URL: <https://100kroktiv.info/> (дата звернення: 31.12.2023)
46. Кархут В. 1,2,3 проби. Тернопіль, 2011. 180 с.
47. Проєкт вмілості “Керівник проєктів” URL: <https://docs.google.com/document/d/1fW1atAKcScwwyvSZAL0kGtCcXQOeYaO4/edit#heading=h.1fob9te> (дата звернення: 31.12.2023)

- 48.Робочий зошит скаутів. 2019. URL: https://www.hoac-bsa.org/Data/Sites/1/media/advancement-documents/eagle_scout/eagle-project-workbook-2019-pdf-word-pdf.pdf (дата звернення: 31.12.2023)
- 49.Посібник для виховників з проєктного менеджменту. 2018. <http://tinyurl.com/yjnv8yx> (дата звернення: 31.12.2023)
- 50.Шнайдер А.І. Управління процесом розробки професійних програм неформальної освіти для громадського сектору (на прикладі Інституту лідерства та управління Українського католицького університету). Український католицький університет. Інститут лідерства та управління. Наук. керів. Щурко У., д.е.н. доцентка; Львів, 2022. 81 с.
- 51.Вплив війни на молодь в Україні. CEDOS, Київ, 2023. URL: https://cedos.org.ua/wp-content/uploads/ua_28.04_vplyv_viyuny_na_molod_v_ukrayini.pdf (дата звернення: 31.12.2023)

ДОДАТКИ

Додаток А

Виховна програма УПЮ (3 проба)

Що є мотивуючими факторами для складання 3 проби? *

* обери 5 найбільш підходящих для тебе варіантів

- Цікавий виклик, гра
- Можливість розвивати станицю через власні проєкти або через підняття репутації станиці
- Можливість пройти всю програму Пласту
- Можливість віддячити Пласту своїми проєктами і досвідом
- Отримати ступінь скоба/вірлиці. Це - почесно, престижно
- Самоствердження: Довести собі, що я можу
- Можливість стали першими скобами/вірлицями в курені чи станиці
- Схвалення з боку інших: Повага та схвалення від інших пластунів - як молодших, так і старших
- Час для формування спільноти (тусовки) і спільного веселого часопроведення
- Можливість здобути новий досвід та розвиватися: навчитися проєктному менеджменту та іншим сферам організації подій
- Можливість творити круті і корисні суспільству та Пласту проєкти
- Конкуренція в курені/станиці/окрузі
- Бажання рівнятися на інших, досягати того, що досягали твої виховники/ зв'язкові тощо
- Волонтерський досвід, який допоможе в подальшому кар'єрному розвитку

Тут можеш додати свої фактори, яких не було в переліку вище

Ваша відповідь

Що є стримуючими (демотивуючими) факторами для складання 3 проби? *

* обері 5 найбільш підходящих для тебе варіантів

- Велика кількість проектів лякає або ж призводить до перенавантаження і вигорання
- Відсутність чітких вимог до проби
- Погана інфраструктура проби (не достатньо інструкцій, як саме все потрібно робити; довге очікування на відповідь референтури тощо)
- Низький рівень скобів і вірлиць (наявність знайомих, які не заслуговують на цей ступінь)
- Юнацтво вважає себе не гідним/не гідною ступеня скоба/вірлиці.
- Відсутність прикладу: скобів / вірлиць у кадрі виховників, які могли би надихати своїм прикладом
- Відсутня підтримка з боку виховника чи референтури
- Небажання їхати на КВТ
- Нерозуміння користі 3 проби особисто для юнака/юначки
- Страх не впоратися, страх відповідальності
- Інші життєві/пластові пріоритети
- Конфлікти в проектних командах, або з проводом станиці/куреня

Тут можеш додати свої фактори, яких не було в переліку вище

Ваша відповідь

Як, на твою думку, додатково можна було б мотивувати юнацтво *
здавати 3 пробу?

Ваша відповідь _____

Де береш необхідну інформацію по 3 пробі? (правила, процедура тощо) *

- Виховник
- Зв'язковий
- Шукаю в інтернеті
- Від інших, хто склав/складає пробу
- Інше: _____

Тут можеш написати свої думки (все що хочеш сказати/зауважити/порадити
відносно 3 проби)

Ваша відповідь _____

Надіслати

[Очистити форму](#)

Додаток Б

Шаблон подачі звіту за проєкти на третю пробу

Прізвище Ім'я:

Область:

Станиця:

Курінь/гурток:

Зв'язковий/ва:

Дата народження:

Дата іменування пл.розв.:

Дата відкриття III проби:

твое фото в однострої

Перелік вмілостей здобутих третьопробником:

(вмілості до III проби: прикріпити посвідки здобуття вмілості або коментар інструктора, що приймав вмілість)

Посвідка КВТ (альтернативного табору):

Проект 1

Назва Проекту:

Рівень: *(курінний/станичний/окружний/крайовий і тд)*

Тематика:

Дата початку:

Дата закінчення заходу:

Локація: *(Вкажіть країну, область та місце реалізації заходу)*

Кординатор/Комендант: *вказіть особу що курує Твій проєкт і яка дає рекомендацію*

Мета проєкту: *(має містити сформульоване в одному реченні узагальнена мета проєкту)*

План проєкту: *(має містити чіткий розгорнутий план виконання акції на стадії планування, виконання та аналізу)*

Опис проєкту: (Опис суті акції та проєкту, його мету та елементів.)

- *Розширений опис виконуваних функцій (етап підготовки, реалізації, аналізу та труднощів з якими стикнувся/лась в часі проєкту)*
 - *Підсумок реалізації проєкту (реалізація мети та завдання проєкту, думка про рівень організації, рекомендації на майбутнє)*
 - *Персональні здобутки (що вдалося навчитися, які риси вдосконалити ...)*
- * Весь опис має містити не менше 255 символів, але не рекомендуємо робити надто великим*

Фото/зображення: *Проект має бути проілюстрованим принаймні одним малюнком або світлиною, також вітається відеопредсталення на сервісах Youtube. Можна декілька світлин*

Коментар Коменданта: *варто попросити коменданта проєкту (якщо це не ти) написати коментар про твою роль у заході*

Додаток В.1

Пластові проби УПЮ

Е. Тіловиховання

- Знає основні вправи щоденної руханки та практикує її щодня. Регулярно, принаймні двічі на тиждень, відвідує спортивну секцію або займається рухливими іграми/спортом.
- Вміє плавати та пропливає будь-яким стилем 50 метрів.
- Злобуде БФВ свого віку (за бажанням).

Є. Юнацькі вмінності

- Знає, де знайти перелік пластових вмілостей, як їх освоїти та де пришивати здобуті.
- Злобуде пластову вмілість «Перша допомога Ї».
- Злобуде 5 пластових вмілостей Першої Проби (серед яких рекомендовано «Домашню зарадність Ї»).

А. Три головні обов'язки пластуна

- Знає напам'ять і пояснить Три Головні Обов'язки Пластуна.
- Відбуває релігійну практику в своєму образі.
- Знає напам'ять і пояснить 14 точок Пластового Закоу.
- Знає і дотримується правил поведіння з національними символами України. Заспіває Національній Гімні України, намалює Герб України, знає як виглядає національний прапор. Розповість їх історію
- Щоденно спілкується українською мовою та доба про чистоту свого мовлення. Налаштує українську мову в своїх електронних пристроях та програмах, якими користується.
- Пояснить пластове розуміння доброго діла та як практикує його в щоденному житті. Зробить добре діло з гуртком.
- Знає головні географічні характеристики України (площа, населення, області, гірський пояс і повільна історія України (Перші та другі визвольні змагання, дисидентський рух, відновлення незалежності, Майдани) та сучасного провідника Української держави.
- Знає історію і сучасність свого міста чи села.
- Знає про поселення українців поза межами України. Виконає проєкт «Пласт та українці у світі» (наприклад, доповість чи випрашить відповідну статтю у Вікіпедії).
- Добре навчається в школі та підтвердить це відповідним документом.
- На сходах гуртка розповість про останню прочитану книгу позапластової програми.

Б. Пластова Ідея

- Знає хто, коли і для чого заснував єврейський рух (Бейден Поуел) та Пласт (Іван Чмола, Петро Фрашко, Олександр Тисовський).
- Заспіває і пояснить Пластовий Обгт. Знає його авторів.
- Пояснить пластове гасло СКОБ та його етимологію.
- Знає та заспіває Пластовий Гімн та Гімн Зокреплених Пластунів, знає їх авторів.

5. Намалює і пояснить пластову відзнаку, знає де її можна і треба поєнати та зобразити. Знаючий із основними правилами бренд-буку Пласту

6. Знає хто і чому є патроном Пласту. Знає життєве патрона Пласту.

7. Знає життєві патрона свого куреня та прикмети характеру, що зробили його гідним наслідування.

В Пластова організація

1. Знає та пояснить організацію гуртка, права та обов'язки членів гуртка, гурткових дільоводів та їх відзнаки. Успішно виконує своє гурткове дільоводство.

2. Знає організацію куреня та пояснить обов'язки дільоводів. Знає відзнаки курінних дільоводів, хто є в проводі куреня. Може швидко із ними скоординуватися.

3. Знає, хто є станичним/-ою і структуру станичного проводу. Знає, які відзнаки носять ці дільоводи.

4. Знає, які відзначення і перстороти надаються в Пласті. Знає відзнаки пластових відзначень.

Г Пластові заняття

1. Знає і записав не менше, ніж 4 народні та 4 пластові пісні, пояснить їх походження.

2. Вміє надавати й виконувати впорядкові накази в гуртку.

3. Знає правила чесної гри і їх дотримуватися. Пояснить і проведе 3 гри з гуртком чи куренем. Пояснить їх призначення та користь.

4. Читає пластові публікації та робить допис на пластову тематику.

5. Візьме участь у 3-х пластових заходах (спільному занятті з іншим гуртком, творчій гри, спортивному змаз, інтелектуальному, мистецькому, майстерці чи іншому заході).

6. Знає, які є види прогулянок (екскурсії) і візьме участь в одній з них зі своїм гуртком.

Г Життя в природі

1. Знає, чому треба дбати про довкілля і пояснить, як це сам робить

2. Знає по 10 рослин і 10 тварин своєї околиці, небезпечні і корисні рослини і тварини, розпізнає сліди не менше 6 тварин.

3. Вміє збудувати гітздо для розшарування вогню; завантит його не більше, як три-ма сфінками; правильно загасить і загре слід від вогню.

4. Знає, який особистий виряд потрібен на есплоденну прогулянку і спавує наплечник.

5. Знає, який особистий виряд потрібен на табір і спавує наплечник.

6. Зав'язав 6 вузлів та одне в'язання, знає, коли їх застосовувати. Візьме участь у побудові піонерської споруди. Знає правила відповідальної піонерки.

7. Знає, як правильно користуватися, зберігати та транспортувати ніж, сокиру, лопату, шпату.

8. Вміє вибрати місце під шатро, розставити його та спавувати, заграти сліди свого перебування згідно з правилами екологічного таборування.

9. Відбуде одну гурткову чи курінну мандрівку в природі з нічлігом

10. Відбуде один курінний або окружний виховний табір за програмою першої пробки.

Д Життєва зарадність

1. Вміє викликати ліжаря, поліцію, пожежну охорону (ригувальників), газону службу. Може швидко дізнатися графік руху погрібного транспорту.

2. Вміє надавати допомогу у випадках: поранення, сонячного удару, опіку чи перелома (холодажіння/обмороження).

3. Покаже стороннім світу за допомогою компаса, сонця та зір. Вміє орієнтувати карту на місцевості.

4. Знає основні знаки на топографічній карті. Знає у виділене на цій карті місце. Вміє користуватися сучасними способами навігації у місті та електронними картами.

5. Вміє правильно користуватися різними засобами обміну інформацією: пошта (звичайна та електронна), Інтернет, телефон.

6. Знає правила доброї поведінки та дотримуватся їх в житті. Візьме участь у гуртці про добру поведінку.

7. Знає правила дорожнього руху для пішохода та велосипедиста.

8. Володіє базовими знаннями про доступну річчю (доповідальне А2 за глобальною шкалою), щоб покрити особисті потреби, інформуватися та впливати на змінення про себе чи інших людей. Візьме участь у діалозі на довільну тему носемною мовою.

9. Знає правила ведення дискусії. Візьме участь у дискусії на довільну тему.

10. Знає і практикує принципи інформаційної безпеки в Інтернеті

11. Знає засади правильно організації власного часу та практики їх в поленному житті

Додаток В.2

А Три головні обов'язки пластуна

1. Візьме участь у дискусії про Три Головні Обов'язки Пластуна, де подасть приклади застосування їх в особистому житті. _____
2. Знає церковний обряд, традиції та головні свята свого віровизнання. Знає основні засади інших світових релігій. _____
3. Візьме участь у дискусії про Пластовий закон, де подасть приклади застосування його в особистому житті. _____
4. Знає історію української національної символіки _____
5. Доведє, що читає українськомовні (в т.ч. пластові) книжки, журнали і газети, електронні видання регіонального та національного рівня. _____
6. Підготує і виконає проєкт для плекання українських національних релігійних традицій, залучаючи до реалізації свій гурток або курінь (День святого Миколая, Анарія, Маланка, Вертеп, Гавань, Свято Весни, Купала тощо). _____
7. Підготує і виконає соціальний (суспільний) проєкт пластового доброго діла, залучаючи до реалізації свій гурток або курінь. _____
8. Підготує і виконає проєкт громадського (національно-патриотичного) виконання, залучаючи до реалізації свій гурток або курінь (Повстанська Вагра на Покрову, Листопадівий чин, акція «Пам'ятай про Крутий» тощо). _____
9. Знає права та обов'язки громадянина України згідно Конституції. _____
10. Підтвердить успішність свого навчання в школі (гімназії, ліцей, коледжі) відповідним документом. _____

Б Пластова ідея та організація

1. Візьме участь у дискусії, в якій пояснить чому належать до Пласту. _____
2. Знає в загальному історію Пласту в його шести етапах, а саме: 1911-1920; 1920-1930; 1930-1945; 1945-1950; 1950-1990; 1990-по сьогодні. _____
3. Веде успішно діловодство гурткового або курінне діловодство або допомагає підбратчицям в новатні понайменше 6 місяців. _____
4. Знає, з яких частин складається Крайова Організація і світовий Пласт, знає головних членів Станційної, Крайової, Головної старшини. Вміє розрізняти їх відзнаки. _____

В Пластові заняття

1. Знає і заспіває щонайменше 5 пластових, 5 стрілецьких і повстанських, 5 обрядових і 5 сучасних українських пісень. Знає їх походження.
2. Вміє надавати та виконувати впорядкові накази в курені.
3. Візьме участь в організації або організує теренову гру.
4. Пояснить, як підготувати і провести гуртку і що потрібно, щоб її успішно провести. Підготує гуртку з використанням електронної презентації.
5. Підготує і проведе з гуртком серію сходни з гуртками, іграми, піснями, майстерками, впорядок та іншими елементами пластових сходни.
6. Організує гурток або команду від куреня на станичний/окружний або крайовий захід: спортивний чи мистецький змаг, теренову гру, табір тощо.
7. Організує з гуртком або куренем одну прогулянку (екскурсію).

Г Життя в природі

1. Знає екологічну ситуацію свого регіону та екологічні проблеми України.
2. Знає основні природоохоронні об'єкти своєї держави та своєї області, найбільш поширені види рослин і тварин України, небезпек від них. Знає, де і опинити або зафіксує хоча б 10 слідів тварин.
3. Знає, які є роди ватер, вміє збудувати ватру, запалити не більше, як двома сірниками, загасити і затерти спідні від вогню.
4. Зварить на польовій кухні обід з двох страв.
5. Зав'яже 10 вузлів і 2 в'язання, знає, як і коли їх застосовувати. Організує з гуртком/куренем будівництво таборової споруди.
6. Збудує в природі кухню, знає що робити з відпадеками. Знає, які споруди мають бути на таборовій кухні та де вони повинні знаходитися.
7. Організує з гуртком дві гурткові або куринні мандрівки з нічлігом.
8. Відбуде успішно вихований окружний/крайовий табір.
9. Візьме участь у змаганні з ляльочого бігу (спортивному орієнтуванні).

Г Життєва зарадність

1. Успішно пройде курс допідприємчої медичної допомоги (пластовий або інший - наприклад, Мамчійської служби допомоги) та представить відповідний документ.
2. Орієнтується в своїй області, знає головні об'єкти і шляхи сполучення, знайде на місцевості місце, вказане на карті.
3. Вміє правильно користуватися інструментами підвищення ефективності (офіс, онлайн календар). Вміє планувати свій час за допомогою електронних календарів.
4. Складе коментаріє та фінансовий звіт одної із запропонованих акцій (курінна мандрівка, табір).
5. Володіє іноземною мовою на достатньому рівні (щонайменше В1 за глобальною шкалою), і для цього виконає наступні вимоги (одну на вибір):
 - A. Представить власний життєпис на гурткових сходинах;
 - B. Організує гуртку (дискусію) на обрану тему;
 - V. Візьме участь у тренінгу (школі) іноземною мовою;
 - Г. Розповість про прочитану книгу іноземною мовою.

Д Тілоховання

1. Дбає про своє здоров'я. Проведє руханку з гуртком або куренем
2. Здобудє ВФВ свого віку (за бажанням).

Е Юнацькі вмілості

1. Здобудє 5 пластових вмілостей Другої проби (рекомендовано: «Картографія», «Домашня зарадність-2», вмілості спеціалізації).

Додаток Г

Інтерв'ю

Респонденти: пластуни віком від 18 років, які виконують одну з наступних ролей: виховник (що має у своєму гуртку третьопробників) чи адміністратор.

Географія: представники східної, центральної та західної частин України.

Метод: інтерв'ю через особисте спілкування за допомогою месенджерів

Питання:

1. Чи достатній рівень знань юнацтва у сфері управління проектами?
2. Чи бачиш потребу в освітній програмі з управління проектами для юнацтва 14-17 р.?
3. Які теми мають обов'язково ввійти до такої освітньої програми? (якщо на попереднє питання була позитивна відповідь)

Додаток Д

Національна скаутська організація України
"Пласт"

ПЛАН ПРОЄКТУ

Мета проєкту:

опиши чого Ти хочеш досягти в ході реалізації проєкту

Проблема проєкту:

опиши яку проблему вирішує Твій проєкт, чому це важливо

ДАТА

Очікувана дата початку _____ *Прогнозована дата завершення* _____

МІСЦЕ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТУ

Місто та область _____

Необхідні дозволи _____

Потреби (н-д трансфер) _____

Відповідальність і можливі ризики на місці _____

Комана проєкту:

Координатор проєкту _____

Номер телефону _____ Пошта _____

Член команди (ім'я, прізвище та ділянка) _____

Номер телефону _____ Пошта _____

Член команди (ім'я, прізвище та ділянка) _____

Номер телефону _____ Пошта _____

Член команди (ім'я, прізвище та ділянка) _____

Номер телефону _____ Пошта _____

РЕСУРСИ

обладнання, матеріали, волонтери, притулок, їжа/вода та інші необхідні ресурси та джерела надходження

ЗМІСТ

Окресліть передбачувані етапи вашої діяльності, конкретні дії, які необхідно виконати на кожному етапі, і орієнтовні дати завершення.

Наприклад: вибір місця, встановлення порядку денного, забезпечення обладнання, реалізація.

Ціль	Завдання	Дедлайн	Відповідальна особа

ПІДПИСАННЯ

Зв'язковий/впорядник _____

Референт 3 проби _____

Додаток Е

Анкета вхідного/вихідного контролю

Управління проєктами

Проєкт - це ... *

- оформлена документація з реалізації запланованого заходу
- сукупність дій, обмежених у часі та ресурсах, що спрямовані на вирішення проблеми або досягнення конкретної мети
- група елементів (які включають як людей, так і технічні елементи), що має діяти як ціле з метою досягнення поставлених перед ними цілей
- діяльність, що передбачає спільну роботу задля задоволення потреб інших осіб

З яких етапів складається проєкт? *

- ініціація, планування, реалізація, моніторинг, завершення
- планування, розподіл обов'язків, реалізація, аналіз
- обговорення ідеї, планування, пошук ресурсів, реалізація, оцінка
- формування команди, планування, втілення, обговорення

Проєкт є циклічною діяльністю? *

- Так
- Ні

Які складові проєкту мають бути в балансі (трикутник проєктного менеджменту)? *

- команда, зміст, час
- ресурси, час, зміст (обсяг)
- план, реалізація, результат
- ідея, план, реалізація

Згідно з критеріями по системі SMART ціль має бути: *

- конкретна, вимірювана, досяжна, значуща/ресурсна, обмежена в часі
- цікава, зрозуміла, узгоджена, амбітна, ресурсна
- приваблива, амбітна, перевірена, зрозуміла, гнучка
- точна, досяжна, обговорена, фіксована, планована

Планування проєкту – це ... *

- процес визначення дій для досягнення поставлених цілей проєкту
- разова дія по створенню плану проєкту
- збір команди та розподіл обов'язків

Що визначає життєвий цикл проєкту ? *

- етапи від зародження ідеї до закриття проєкту
- час від початку проєкту до реалізації проєкту
- заплановані роботи проєкту
- сукупність дій в ході реалізації проєкту

Реалізація проєкту - це етап управління проєктом, результатом якого є: *

- погодження початку проєкту
- затвердження зведеного плану
- досягнення проєктних цілей через проєктні роботи
- оформлення проєктної документації

Ризик - це можлива подія, що може призвести до затримки проєкту, збільшення його вартості або навіть до припинення проєкту. *

- Так
- Ні

Надіслати

Очистити форму

Додаток Ж

Освітня програма з управління проєктами

Блок	Зміст	Засоби	Результат	Мета
	Яка тема цієї сесії? Які теми будуть розглядатися?	Які методи будуть використані?	Які знання отримають учасники? Які навички будуть розвиватися?	Досягненню якої мети (цілей) діяльності сприяє ця сесія?
1 день				
30 хв.	Вітання Знайомство	ігрові технології, криголам	Знайомство один з одним. Формат гри сприятиме розвитку навичок комунікації, креативного мислення та пам'яті.	Побудувати атмосферу успішного спільного навчання та взаємодії в рамках робочих сесій. Створити позитивну атмосферу та комфортне середовище для навчання та розвитку.
Блок 1.1 30 хв.	Визначення поняття проєкту. Ключові ознаки проєкту Трикутник проєктного менеджменту. Життєвий цикл проєкту	мозковий штурм, пояснення, демонстрація	Розвиток навичок критичного мислення, вміння чіткого формулювання та висловлення власних думок.	Сформувати розуміння поняття "проєкт" та ключових компонентів. Загальний огляд теми
Блок 2.1 40 хв	Визначення проблеми та постановка мети. Цільова аудиторія та зацікавлені особи.	пояснення, обговорення, дерево проблем, 5 чому	Розвиток уміння визначати пріоритети та фокусуватися, формування навичок планування кінцевого результату	Сформувати розуміння співзалежності проблеми та мети проєкту. Визначення сутності понять "ЦА" та "стейкхолдери", їх відмінності та вплив на проєкт.
Блок 2.2 35 хв+ 25 хв.	Генерація ідей (в т.ч. види/формати проєктів) Формування	пояснення, обговорення, методика "world café", практичні	Формування навичок формування цілій, визначення метрик та підбору	Навчити формувати цілі проєкту, користуватися інструментом постановки цілей по SMART.

	цілей по SMART	вправи постановки цілей	відповідних активностей..	
Блок 3.1 30 хв.	Огляд процесу планування.	репродуктивний метод навчання, обговорення	Поглиблення знань в сфері планування проєктів	Сформувати бачення основних процесів та розуміння необхідних складових в рамках планування проєктів.
Блок 3.2 40 хв.	Управління змістом та управління розкладом	демонстрація, обговорення	Розвиток навичок наповнення змісту та планування, розширення знань щодо інструментів планування	Ознайомити з платформи та варіантами опису проєктів для зручності планування та управління. Навчити складати календарний план та визначати контрольні точки в часі планування та реалізації проєктів
Блок 3.3 45 хв.	Управління якістю та управління ризиками	репродуктивні методи навчання, обговорення, PDCA	Розвиток навичок програвування, розуміння впливу різних факторів на якість та ризики проєкту, формувати вміння розробки ідентифікації, аналізу та відстеження ризиків проєкту	Вивчення інструментів якісного аналізу та покращення процесів, таких як PDCA (Plan-Do-Check-Act), освоєння стратегій мінімізації та управління ризиками в організації, розробка планів управління ризиками та впровадження їх в практику.
30 хв.	Рефлексія	інтерактивні методи (карусель)	Сприяння формуванню навичок аналізу та синтезу, розвиток умінь висловлення власної думки	Сприяти самоаналізу та самооцінці отриманих знань, резюме отриманих знань
Вечірня програма <i>створення дружньої та сприятливої до комунікації атмосфери</i>				
2 день				

Блок 3.4 40 хв.	Управління командою (команда проекту: ролі, обов'язки, джерела конфліктів, як працювати з конфліктами, командотворення)	демонстрація, ігрові технології, обговорення	Розвиток спостережливості, спритності, креативного мислення та вміння аналізувати (робити висновки). Сприяти оволодінню навичками співпраці та лідерства.	Розширення знань з процесу управління командою, розуміння процесу формування команди. Наочне підтвердження важливості гарної взаємодії в команді для досягнення поставлених цілей.
Блок 3.5 45 хв.+ 25 хв.	Управління ресурсами (ключові аспекти фандрейзингу (в т.ч. юридичні), цикл фандрейзингу: прошу-дякую-звітую)	розбір кейсів, моделювання ситуацій, обговорення пояснення, презентація,	Поглибити знання у процесі залучення ресурсів, розвивати навички аналізу даних	Ознайомити з інструментами залучення ресурсів, сформувати розуміння процесів фандрейзингу. Навчити відрізняти способи залучення ресурсів та планувати фандрейзингові кампанії з урахуванням особливостей форматів.
Блок 3.6 30 хв.+ 20 хв.	Управління бюджетом	демонстрація, обговорення, практична робота	Розвивати вміння визначати потреби, прогнозувати, робити розрахунки, формувати бюджети.	Формувати розуміння важливості фінансової складової проекту. Навчити складати бюджет та прописувати кошторис.
Блок 3.7 45 хв.+ 25 хв.	Управління комунікаціями (ЦА та каналів комунікації, формування ключових повідомлень, комунікаційний план проекту)	лекція, обговорення, симуляції (рольові ігри)	Розширити знання із користування комунікаційними інструментами, каналами. Вдосконалити уміння збору та оформлення інформації для досягнення комунікаційних цілей.	Дати розуміння важливості ефективної комунікації в проектному управлінні та забезпечувати якісну передачу інформації всередині та поза проектом. Навчити формувати ключові повідомлення та ефективно транслювати їх ЦА.

40 хв.	Рефлексія	інтерактивні методи (акваріум)	Сприяння формуванню навичок аналізу та синтезу, розвиток умінь висловлення власної думки	Сприяти самоаналізу та самооцінці отриманих знань, резюме отриманих знань
Практика 90 хв.	Робота над проектами	робота в групах, менторська підтримка	Вдосконалення навичок роботи в команді, розвиток креативного мислення.	Практичне застосування отриманих знань. Розробка соціальних проєктів, обмін досвідом та ідеями між учасниками.
Вечірня програма <i>створення дружньої та сприятливої до комунікації атмосфери</i>				
3 день				
Практика 90 хв.	Робота над проектами	робота в групах, менторська підтримка	Вдосконалення навичок роботи в команді, розвиток креативного мислення.	Практичне застосування отриманих знань. Розробка соціальних проєктів, обмін досвідом та ідеями між учасниками.
Презентація 90 хв.	Захист проєктів	презентація, аналіз, обговорення	Розвиток навичок публічної презентації, критичного мислення, аналізу своєї роботи та роботи інших	Ознайомлення учасників з проектами один одного, демонстрація вміння застосовувати отримані під час навчання знання та навички. Рефлексія набутого досвіду
Презентація 40 хв.	Підведення підсумків	Інтерактивний метод (мікрофон)	Сприяння формуванню навичок аналізу та синтезу, розвиток умінь висловлення власної думки	Сприяти самоаналізу та самооцінці отриманих знань, резюме отриманих знань
Опис змісту: https://docs.google.com/document/d/1CRAR2mlmDCnzSxDu_N9i_IHCGcQImQjWCHjWnH_M4W6w/edit				